

Het aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten in Nederland

Een enquête-onderzoek ten behoeve van de raming Eerstelijns Mondzorg 2019 van het Capaciteitsorgaan

NIVEL
Kennis voor betere zorg

In opdracht van het Capaciteitsorgaan

Het aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten in Nederland

Een enquête-onderzoek ten behoeve van de raming Eerstelijns Mondzorg 2019 van het Capaciteitsorgaan

Elize Vis
Ronald Batenburg
Lud van der Velden
Johan Hansen

ISBN 978-94-6122-595-5

<http://www.nivel.nl>
nivel@nivel.nl
Telefoon 030 2 729 700
Fax 030 2 729 729

© 2020 Nivel, Postbus 1568, 3500 BN UTRECHT

Gegevens uit deze uitgave mogen worden overgenomen onder vermelding van Nivel en de naam van de publicatie. Ook het gebruik van cijfers en/of tekst als toelichting of ondersteuning in artikelen, boeken en scripties is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Voorwoord

Dit rapport beschrijft de uitkomsten van een vragenlijst-onderzoek naar het huidige arbeidsaanbod aan tandartsen en mondhygiënisten in Nederland ten behoeve van het Capaciteitsplan en advies Eerstelijns Mondzorg dat het Capaciteitsorgaan eind 2019 zal uitbrengen. In 2012 is een soortgelijk onderzoek uitgevoerd door het Nivel, waarmee dit onderzoek zo veel mogelijk vergelijkbaar is gemaakt.

Dit onderzoek is door het Nivel in opdracht van het Capaciteitsorgaan uitgevoerd. Dank gaat uit naar de begeleiding vanuit het Capaciteitsorgaan door dhr. J. Janse, dhr. V. Slenter en mevr. A. van Zandbergen. Ook kon gebruik gemaakt worden van de waardevolle adviezen vanuit de Kamer Eerstelijns Mondzorg van het Capaciteitsorgaan.

Tenslotte is een woord van dank op zijn plaats aan NVM-mondhygiënisten, de ANT en KNMT voor hun hulp bij de dataverzameling, en aan alle aangeschreven tandartsen en mondhygiënisten die de moeite hebben genomen de vragenlijst in te zullen. Dankzij hun medewerking is een goede respons op de enquêtes bereikt en konden betrouwbare cijfers voor dit rapport worden opgesteld.

Utrecht, december 2019

E. Vis
R. Batenburg
L. van der Velden
J. Hansen

Inhoud

Voorwoord	3
Managementsamenvatting	6
1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding voor dit onderzoek	8
1.2 Doel en vraagstellingen	9
1.3 Leeswijzer	9
2 Methoden	10
2.1 Inleiding	10
2.2 Het veldwerk onder de mondhygiënisten	10
2.3 Het veldwerk onder de tandartsen	15
3 Aanbodgegevens mondhygiënisten	20
3.1 Inleiding	20
3.2 Aandeel werkzame personen, uren en FTE	20
3.3 De verwachting over 5 jaar: gewerkte uren en FTE in 2019 en 2024	25
3.4 Uitstroomverwachting	26
3.5 Extern rendement	26
4 Aanvullende aanbodgegevens mondhygiënisten	28
4.1 Inleiding	28
4.2 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren	28
4.3 Aard van het werkverband	29
4.4 Samenwerkingsverbanden van mondhygiënisten	30
5 Aanbodgegevens tandartsen	31
5.1 Inleiding	31
5.2 Het aanbod aan tandartsen	31
5.3 Aandeel werkzame personen, uren en FTE	32
5.4 De verwachting over 5 jaar: gewerkte uren en FTE in 2019 en 2024	35
5.5 Uitstroomverwachting	36
5.6 Extern rendement	37
5.7 Buitenlandse instroom	37
6 Aanvullende aanbodgegevens tandartsen	39
6.1 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren	39
6.2 Aard van het werkverband	40
6.3 Samenwerkingsverbanden van tandartsen	40
7 Samenvatting en conclusie	42
7.1 Het huidige en toekomstige aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten	42
7.2 Aanvullende aanbodgegevens voor tandartsen en mondhygiënisten	44
7.3 Conclusie	45

Referenties	46
Bijlage A – Vragenlijst mondhygiënist	47
Bijlage B – Vragenlijst tandarts	60

Managementsamenvatting

Doel

Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van de capaciteitsraming en het instroomadvies dat het Capaciteitsorgaan voor de opleidingen tot tandarts en mondhygiënist eind 2019 zal uitbrengen. Het belangrijkste doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in het huidige en toekomstige arbeidsaanbod van tandartsen en mondhygiënist in Nederland, in termen van het aantal werkzame personen, het aantal fulltime equivalenten (FTE) dat zij werken, de verwachte uitstroom en het extern rendement van de beroepsgroepen. De resultaten zijn verwerkt in de 'aanbodparameters' voor het Capaciteitsplan Eerstelijns Mondzorg van het Capaciteitsorgaan, waarin de uitkomsten van de capaciteitsramingen en instroomadviezen worden beschreven. Daarnaast geeft dit rapport verdiepende informatie over de werkzame tandartsen en mondhygiënist in Nederland, onder andere wat betreft hun werkzame positie en werkplek, de gewenste werktijd en hun tijdsbesteding.

Opzet

Voor het onderzoek is ten eerste een online vragenlijst uitgestuurd naar 2.006 tandartsen, waarop 32% heeft gereageerd. Deze tandartsen zijn geselecteerd door middel van een steekproef onder de tandartsen die bekend waren bij de KNMT en leden van de ANT. Ten tweede is aan alle leden van NVM-mondhygiënist (N=2.736) een vergelijkbare online vragenlijst gestuurd waarop de respons 36% bedroeg. Om daarnaast de groep niet-NVM-leden te bereiken, zijn mondhygiënist uit het diplomaregister benaderd met de vraag of zij zich wilde opgeven voor de enquête. Ruim 11% van deze mondhygiënist heeft zich aangemeld en de online vragenlijst ingevuld (N=139), en daarnaast is de resterende groep niet-NVM-leden nog eens benaderd met een e-mail waarin één enkele vraag is gesteld over hun huidige werkzaamheid. Hierop hebben 387 mondhygiënist gereageerd zodat nog beter inzicht kon worden verkregen in de werkzaamheid van de totale groep mondhygiënist in Nederland.

Huidig arbeidsaanbod mondhygiënist en tandartsen

Op basis van de enquêtegegevens en door weging met populatiegegevens van de KNMT, ANT en NVM, kan berekend worden dat medio 2019 er 9.697 tandartsen en 3.569 mondhygiënist in Nederland werkzaam zijn. Deze aantallen wijken af van eerder schattingen en berekeningen, vooral omdat toen geen actuele enquêtegegevens beschikbaar waren, met een voldoende respons zoals met dit onderzoek wel is bereikt.

Uit de (gewogen) enquêteresultaten blijkt verder dat de groep mondhygiënist voornamelijk uit vrouwen (95%) bestaat, terwijl onder de tandartsen 40,5% vrouw is. In beide groepen werken mannen langere werkweken dan vrouwen. Mannelijke tandartsen werken gemiddeld 0,91 FTE versus 0,82 FTE voor vrouwelijke tandartsen. Bij mondhygiënist werken mannen ook 0,91 FTE en de vrouwen 0,76 FTE. In vergelijking met eerder onderzoek naar deze beroepsgroepen uit 2012 is zowel het aantal werkzame tandartsen als mondhygiënist gegroeid. De groep mondhygiënist is toegenomen met 11,2% (1,9% per jaar) en het totaal tandartsen is toegenomen met 9,5% (dit komt neer op 1,6% per jaar). Wat betreft het aantal FTE zijn mannen en vrouwen in beide beroepsgroepen meer op elkaar gaan lijken. Tandartsen zijn in totaal meer FTE gaan werken, maar vrouwen meer dan mannen. Voor mondhygiënist geldt dat de mannen juist iets minder FTE zijn gaan werken en de vrouwen iets meer.

Toekomstig arbeidsaanbod mondhygiënist en tandartsen

Uit dit onderzoek wordt duidelijk dat zich bij mondhygiënist een vergrijzingstrend gaat inzetten, die bij tandartsen al eerder is ontstaan. Dit uit zich in een hogere uitstroom dan in 2012 is ingeschat, maar

met de huidige instroom uit de opleiding zal de totale beroepsgroep van mondhygiënisten toch blijven groeien (van 3.569 naar 5.049 personen in 2029 en 5.873 personen in 2039). Voor de tandartsen geldt dat de totale beroepsgroep – als de opleidingsinstroom en de verwachting over buitenlandse instroom gelijk blijft – eerst zal afnemen (van 9.697 naar 8.942 personen in 2029) om daarna weer toe te nemen (naar 9.511 in 2039).

Aanvullende aanbodgegevens voor mondhygiënisten en tandartsen

Naast de meting van de huidige en toekomstige capaciteit die direct van belang is voor het ramingsmodel, leverde de enquête ook aan aantal aanvullende inzichten op over de huidige werkzaamheid van mondhygiënisten en tandartsen. Zo is niet alleen gevraagd naar FTE waarmee om standaardisatie-redenen in het ramingsmodel wordt gerekend, maar ook naar uren en de onderverdeling daarvan. Mondhygiënisten werken gemiddeld 32 uur en tandartsen 39 uur. Zowel tandartsen als mondhygiënisten besteden ruim driekwart van deze werktijd aan de patiënt (respectievelijk 79% en 76%). Beide groepen werken voornamelijk in tandartspraktijken (of voor mondhygiënisten ook mondhygiënepraktijken). De meeste mondhygiënisten werken in loondienst en de meeste tandartsen als praktijkeigenaar. Praktijkhoudende tandartsen en mondhygiënisten is ook gevraagd naar de omvang van hun praktijk: deze is bij mondhygiënisten kleiner (gemiddeld bijna 1.700 cliënten) dan bij tandartsen (gemiddeld 4.200 patiënten). Praktijkhoudende tandartsen geven vooral aan dat er tandartsen, mondhygiënisten, tandartsassistenten en preventie-assistenten in hun praktijk werkzaam zijn. Dit beeld is ongeveer hetzelfde voor praktijkhoudende mondhygiënisten, behalve dat zij minder vaak aangeven dat er een preventie-assistent in de praktijk werkt.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding voor dit onderzoek

In 2010 en 2013 heeft het Capaciteitsorgaan instroomadviezen gegeven voor de beroepen mondhygiënist en tandarts. Voor deze instroomadviezen de daartoe opgestelde Capaciteitsplannen (zie Capaciteitsorgaan, 2010; Capaciteitsorgaan, 2010) heeft onder andere het Nivel een aantal deelonderzoeken uitgevoerd, waaronder een aanbod-enquête onder mondhygiënist en tandartsen in 2012 (zie <https://capaciteitsorgaan.nl/publicatie-categorie/publicaties-mondzorg/>).

Dit onderzoek bouwt voort op het aanbod-onderzoek uit 2012 en hangt samen met de behoefte die bij het ministerie van VWS is ontstaan om weer een instroomadvies en Capaciteitsplan door het Capaciteitsorgaan te laten opstellen. In het kader van deze hernieuwde opdracht is begin 2019 eerst een tussentijds ramingsadvies uitgebracht (zie Capaciteitsorgaan, 2019), waarvoor alle aanbodparameters en het effect van demografische ontwikkelingen zoveel mogelijk geactualiseerd zijn op basis van secundaire, openbare bronnen. Voor het instroomadvies en Capaciteitsplan Eerstelijns Mondzorg dat eind 2019 zal verschijnen, is besloten de parameterwaarden rondom het zorgaanbod van tandartsen en mondhygiënist in Nederland opnieuw dienen te worden bepaald maar dan op basis van een nieuwe aanbod-enquête onder beide beroepsgroepen. Dit rapport doet verslag van de opzet, uitvoering en resultaten van deze enquête.

Het hoofddoel van dit onderzoek is dan ook – op basis van aanbod-enquête – een actueel en betrouwbaar inzicht te geven in de werkzaamheid van tandartsen en mondhygiënist in Nederland, anno 2019 en voor de komende 10 en 20 jaar. Daarnaast biedt dit onderzoek een actueel inzicht in de context waarin tandartsen en mondhygiënist werkzaam zijn. Zo presenteren we in dit rapport cijfers over de contractbasis van tandartsen en mondhygiënist, hun tijdsbesteding en wat de disciplinemix is van de praktijken waarin zij werkzaam zijn.

De huidige en toekomstige werkzaamheid (of: capaciteit) van tandartsen en mondhygiënist in Nederland wordt in dit onderzoek bepaald op basis van de volgende ‘aanbodparameters’ die ook input vormen voor de capaciteitsraming die tot het instroomadvies leidt namelijk:

- het aantal en FTE aan werkzame tandartsen en mondhygiënist in Nederland,
- hun leeftijds- en geslachtsverdeling,
- de verwachte arbeidstijd,
- uitstroom naar geslacht en leeftijd en de verwachting hiervoor over 5, 10, 15 en 20 jaar,
- het extern rendement na 1, 5, 10 en 15 jaar,
- buitenlandse instroom van tandartsen.

Voor de hiervoor genoemde context-factoren is met de aanbod-enquête informatie verzameld over:

- de verhouding patiëntgebonden en niet patiëntgebonden uren van tandartsen en mondhygiënist en (toekomstige) ontwikkelingen hierin,
- de aard van het werkverband van hen en de verwachte ontwikkelingen hierin,
- de disciplinemix van de organisaties waarin tandartsen en mondhygiënist werkzaam zijn,
- samenwerkingsverbanden tussen tandartsen en mondhygiënist enerzijds en preventieassistenten anderzijds.

De aanbod-enquête onder tandartsen en mondhygiënist (die in hoofdstuk 2 uitvoerig wordt beschreven) vormt de primaire databron van dit onderzoek. Daarnaast zijn voor dit rapport

secundaire databronnen als aanvulling gebruikt, zoals het BIG-register en de ledenbestanden van de KNMT, ANT en NVM-mondhygiënisten.

1.2 Doel en vraagstellingen

De hoofddoelstelling van het onderzoek is zoals aangegeven het aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten in Nederland anno 2019 en in de toekomst in beeld te brengen, en wel door middel van een enquête onder beide beroepsgroepen en het gebruik van data- en registratiebronnen. De resultaten vormen input voor het Capaciteitsplan Eerstelijns Mondzorg dat eind 2019 door het Capaciteitsorgaan voor beide beroepen vastgesteld zal worden. Hierop sluiten de volgende onderzoeksvragen aan:

- Wat is het aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten in Nederland anno 2019, in het bijzonder het aantal en FTE aan werkzamen, hun geslachtsverdeling, uitstroompercentages, extern rendement en buitenlandse instroom van beide beroepsgroepen?
- Wat zal het toekomstige aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten over 10 en 20 jaar zijn?
- Hoe zijn de hiervoor genoemde aanbodparameters veranderd ten opzichte van de waarden die in het Capaciteitsplan Eerstelijns Mondzorg 2013 zijn gehanteerd?

Een tweede doelstelling betreft het in kaart brengen van de contextfactoren die van belang zijn voor de werkzaamheid van tandartsen en mondhygiënisten, waaronder de contractvorm, tijdsbesteding en kenmerken van de organisatie(s) waarin zij werkzaam zijn. Hierop sluiten de volgende onderzoeksvragen aan:

- Wat is de verhouding patiëntgebonden en niet patiëntgebonden uren van tandartsen en mondhygiënisten anno 2019?
- Wat is de aard van hun werkverband anno 2019?
- In welke organisatie(s) zijn tandartsen en mondhygiënisten werkzaam en wat is de disciplinemix van deze organisaties?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de methoden van dit onderzoek toegelicht. Vervolgens worden de deelvragen beantwoord per beroepsgroep en aard van de vragen: in hoofdstuk 3 worden de aanbodparameters voor het ramingsmodel van mondhygiënisten besproken, gevolgd door overige informatie over de arbeidsmarkt van mondhygiënisten in hoofdstuk 4. In hoofdstukken 5 en 6 staat het aanbod aan tandartsen centraal. Hoofdstuk 7 vat een aantal hoofdresultaten samen die voor beide beroepsgroepen naast elkaar gepresenteerd worden.

2 Methoden

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de opzet en uitvoering van het veldwerk voor dit onderzoek besproken. Het beschrijft de ontwikkeling van de vragenlijst, de steekproeftrekking, de dataverzameling, de (verschillen en overeenkomsten) tussen verhoudingen in de populatie, steekproef en respons en de toegepaste weging. Dit doen we eerst voor de mondhygiënisten daarna voor de tandartsen.

2.2 Het veldwerk onder de mondhygiënisten

2.2.1 De enquête

Het Nivel heeft in 2010 en 2012 aanbodenquêtes onder mondhygiënisten uitgezet die als uitgangspunt gebruikt zijn voor het opstellen van de nieuwe enquête onder de mondhygiënisten in 2019. Het streven is geweest de enquêtes waar mogelijk vergelijkbaar op te stellen als in de voorgaande jaren, zodat de resultaten kunnen worden vergeleken met het onderzoek uit 2012. In overleg met het Capaciteitsorgaan en de klankbordgroep is bekeken hoe de enquête voor 2019 het beste kon worden vormgegeven, welke vragen opnieuw konden worden gebruikt uit voorgaande enquêtes en welke vragen veranderd of toegevoegd moesten worden. Voor onderwerpen waarover 'nieuwe' vragen zijn gesteld is gekeken naar andere (arbeidsmarkt)enquêtes van het Nivel en enquêtes die de NVM-mondhygiënisten zelf heeft uitgezet. De online vragenlijst is uitvoerig getest door medewerkers van het Nivel, het Capaciteitsorgaan, de klankbordgroep en enkele beroepsbeoefenaars. De vragenlijst is te vinden in Bijlage A.

2.2.2 De dataverzameling

In Nederland is er niet één centraal register van (potentieel) werkzame mondhygiënisten. De beste bron voor de populatie vormen het ledenbestand van NVM-mondhygiënisten en het Diploma Register dat zij beheren. Daarom is, net als in 2010 en 2012, met NVM-mondhygiënisten samengewerkt om de dataverzameling onder alle mondhygiënisten in Nederland op te zetten. Dit hield ten eerste in dat het ledenbestand is gebruikt voor het uitsturen van de aanbodenquête, waarvoor een bewerkersovereenkomst is opgesteld waarmee aan alle vigerende privacy- en AVG-regels is voldaan. Aangezien niet alle mondhygiënisten lid zijn van de vereniging, heeft NVM-mondhygiënisten tevens voor het onderzoek een oproep gedaan onder alle niet-leden die bekend zijn in het Diploma Register. Hierin zijn nagenoeg alle mondhygiënisten opgenomen die hun diploma in Nederland hebben behaald en/of laten registreren.

De leden en de vooraangemelde niet-leden ontvingen vanuit het Nivel per e-mail een persoonlijke link naar de enquête. De eerste uitnodiging is verstuurd op 7 juni 2019, waarna op 17 en 27 juni herinneringsberichten zijn verstuurd. Op 4 juli is de dataverzamelingscampagne voor de mondhygiënisten afgesloten. Tijdens de dataverzamelingscampagne heeft de NVM-mondhygiënisten aandacht besteed aan het onderzoek via haar eigen kanalen en op deze manier mondhygiënisten extra opgeroepen om de vragenlijst in te vullen. Hun steun is ook benoemd in de e-mails aan de respondenten.

2.2.3 Extra mini-enquête onder mondhygiënisten die geen lid zijn van NVM-mondhygiënisten

Hoewel een deel van de niet-leden bereid was de aanbodenquête voor dit onderzoek in te vullen, was er de behoefte om van een grotere groep niet-leden te weten of en hoeveel zij werken. Daarom is in augustus 2019 een extra mailing door NVM-mondhygiënisten verstuurd waarin de volgende vraag centraal stond:

- Werkt u momenteel als mondhygiënist in Nederland, en zo ja, voor hoeveel uren per week?*
- Nee, ik ben momenteel niet werkzaam als mondhygiënist in Nederland (dus 0 uur per week)*
 - Ja, ik werk momenteel 1-8 uur per week als mondhygiënist*
 - Ja, ik werk momenteel ongeveer 9-16 uur per week als mondhygiënist*
 - Ja, ik werk momenteel ongeveer 17-24 uur per week als mondhygiënist*
 - Ja, ik werk momenteel ongeveer 25-32 uur per week als mondhygiënist*
 - Ja, ik werk momenteel ongeveer 33-40 uur per week als mondhygiënist*
 - Ja, ik werk momenteel meer dan 40 uur per week als mondhygiënist*

Alleen de niet-leden die nog niet hadden gereageerd op de aanbodenquête zijn aangeschreven (N=1.076). Na een week is door de NVM alle (geanonimiseerde) respons opgehaald uit het systeem en bleek dat 36% van de aangeschreven mondhygiënisten heeft gereageerd. Omdat de mailing in verschillende ‘batches’ van leeftijdscategorieën (34 jaar of jonger, 35 t/m 49 jaar, 50 t/m 64 jaar en 65 jaar of ouder) is uitgestuurd, konden de resultaten naar leeftijdsgroep gewogen en vergeleken worden met de resultaten van de niet-leden die de aanbodenquête hadden ingevuld. Waar nodig zijn vervolgens aanpassingen in de resultaten doorgevoerd (zie voor de uitwerking hiervan hoofdstuk 3).

2.2.4 Resultaat: populatie, steekproef, respons en weging

In tabel 2.1 is weergegeven hoeveel mondhygiënisten zijn aangeschreven en hoeveel mondhygiënisten op de aanbodenquête (dus niet de mini-enquête) hebben gereageerd, naar lidmaatschap van NVM-mondhygiënisten, geslacht en leeftijdscategorie. Op basis hiervan zijn de responspercentages per (sub)groep berekend.

Van de NVM-leden heeft 36% op de aanbodenquête gereageerd, een goede respons. Zeker als we dit vergelijken met de aanbodenquête die Pantei/E’til in 2017 onder de leden heeft uitgezet, waarbij een respons van 9% bereikt. Echter, ook moet vermeld worden dat in 2012 een respons van 50% werd bereikt bij de aanbod-enquête onder de NVM-leden die het Nivel toen in opdracht van het Capaciteitsorgaan heeft uitgezet.

Kijken we naar de groep niet-NVM-leden, dan is het als een goed resultaat te beschouwen dat (1) 30% zich heeft aangemeld om de aanbodenquête in te vullen en (2) daarvan (139/169=) 82% ook op de enquête heeft gereageerd. Berekenen we de ‘netto’ respons op de aanbodenquête, dan komt dit neer op 11% onder de niet-leden. Dit lijkt laag, maar hierbij moet dus rekening gehouden worden met de voorselectie die onder deze groep heeft plaats gevonden. Zoals in de vorige paragraaf beschreven, is nog een aparte ‘mini-enquête’ onder de niet-bereikte niet-NVM-leden gehouden om voor deze groep in ieder geval de huidige werkzaamheid te kunnen schatten.

Er zijn voor beide groepen, NVM-leden en (aangemelde) niet-NVM-leden, geen grote verschillen tussen mannen en vrouwen wat betreft respons. Van de leden heeft 34% van de mannen en 36% van de vrouwen gereageerd op de aanbodenquête, onder de aangemelde niet-leden zijn deze

percentages respectievelijk 10% en 11%. Qua leeftijd valt wel op dat de responspercentages onder de oudere leeftijdsgroepen in beide groepen over het algemeen wat hoger zijn.

Tabel 2.1 Aantal met de aanbodenquête aangeschreven mondhygiënisten en respons, naar NVM-lidmaatschap, geslacht en leeftijdscategorie

Categorie	NVM-leden			Populatie niet-NVM-leden	Niet-NVM-leden		
	Aangeschreven (A)	Gereageerd (B)	Respons (%) (B/A)		Aangeschreven na aanmelding (B)	Gereageerd (C)	Respons (%) (C/A)
Mannen							
Jonger dan 35	60	21	35%	50	6	5	10%
35-49 jaar	51	16	31%	22	1	1	5%
50-64 jaar	16	6	38%	7	1	2	29%
65 jaar en ouder	1						
Totaal	128	43	34%	79	8	8	10%
Vrouwen							
Jonger dan 35	876	284	32%	556	53	42	8%
35-49 jaar	1.117	368	33%	368	46	40	11%
50-64 jaar	565	262	46%	186	45	34	18%
65 jaar en ouder	50	22	44%	56	17	15	27%
Totaal	2.608	936	36%	1.166	158	131	11%
Totaal	2.736	979	36%	1.245	169	139	11%

De vraag is nu of met deze respons voldoende ‘waarnemingen’ beschikbaar zijn om voldoende betrouwbare uitspraken op populatieniveau te kunnen doen. Inzicht hierin kan gegeven worden door de foutmarge ofwel het betrouwbaarheidsinterval te berekenen. Deze foutmarge kan voor de gehele groep mondhygiënisten worden berekend, maar ook voor relevante subgroepen zoals mannen en vrouwen, leeftijdsgroepen en combinaties van beide. Daarmee sluiten we aan bij de achtergrondkenmerken waarvoor we hiervoor de respons hebben uitgesplitst. En ook bij de aanbodparameters in het ramingsmodel die in de meeste gevallen worden onderscheiden naar geslacht. Bij het berekenen van de foutmarge op de verschillende groepsniveau wordt uitgegaan van de verhouding tussen de respons (n) en populatie (N), een 95% betrouwbaarheidsniveau (het meest gebruikelijk bij enquêteonderzoek) en een maximale variantie in de verdeling van de enquêteresultaten (50%). Tabel 2.2 laat de resultaten van de foutmarge-berekening zien voor de behaalde respons op de aanbodenquête, waarbij die onder de NVM- en niet-NVM-leden bij elkaar is opgeteld.

Tabel 2.2 Maximale foutmarge voor de respons op de aanbodenquête onder de aangeschreven mondhygiënisten, naar geslacht, leeftijdscategorie en combinatie van beide

Categorie	Populatie (N)	Respons (n)	Maximale foutmarge
Geslacht			
Mannen	207	51	12%
Vrouwen	3.774	1.067	3%
Leeftijd			
Jonger dan 35	1.542	353	5%
35-49 jaar	1.558	425	4%
50-64 jaar	774	304	4%
65 jaar en ouder	107	37	13%
Leeftijd en geslacht			
<i>Mannen</i>			
Jonger dan 35	110	26	17%
35-49 jaar	73	17	21%
50-64 jaar	23	8	29%
65 jaar en ouder	1	0	-
<i>Vrouwen</i>			
Jonger dan 35	1.432	327	5%
35-49 jaar	1.485	408	4%
50-64 jaar	751	296	4%
65 jaar en ouder	106	37	13%
Totaal	3.981	1.118	2%

Bij het berekenen van de resultaten zal er sprake zijn van een maximale foutmarge van 2% wanneer het de totale groep mondhygiënisten betreft. Deze resultaten betreffen bijvoorbeeld de werkzaamheid van de aangeschreven populatie. Voor de vrouwelijke mondhygiënisten is de foutmarge met 3% ook laag, maar voor mannen met 13% aanzienlijk hoger. Dit is het gevolg van het feit dat mannen een kleinere groep vormen waardoor het betrouwbaarheidsinterval snel groter wordt en daarmee ook de foutmarge. Dit effect is ook duidelijk te zien in de oudere en kleinere leeftijdscategorie van mondhygiënisten, en de leeftijdsgroepen binnen de groep mannelijke mondhygiënisten. De leeftijdsgroepen bij vrouwelijke mondhygiënisten kennen weer lagere foutmarges.

Om uitspraken te doen op het niveau van de totale populatie mondhygiënisten dient naast inspectie van de foutmarges ook gekeken te worden naar de noodzaak tot het wegen van de respons. Daartoe is tabel 2.3 opgesteld, die laat zien hoe de totale populatie en respons op de aanbodenquête is verdeeld naar leeftijd en hoe dit apart voor de populatie en respons onder de NVM- en niet-NVM-leden verdeeld is.

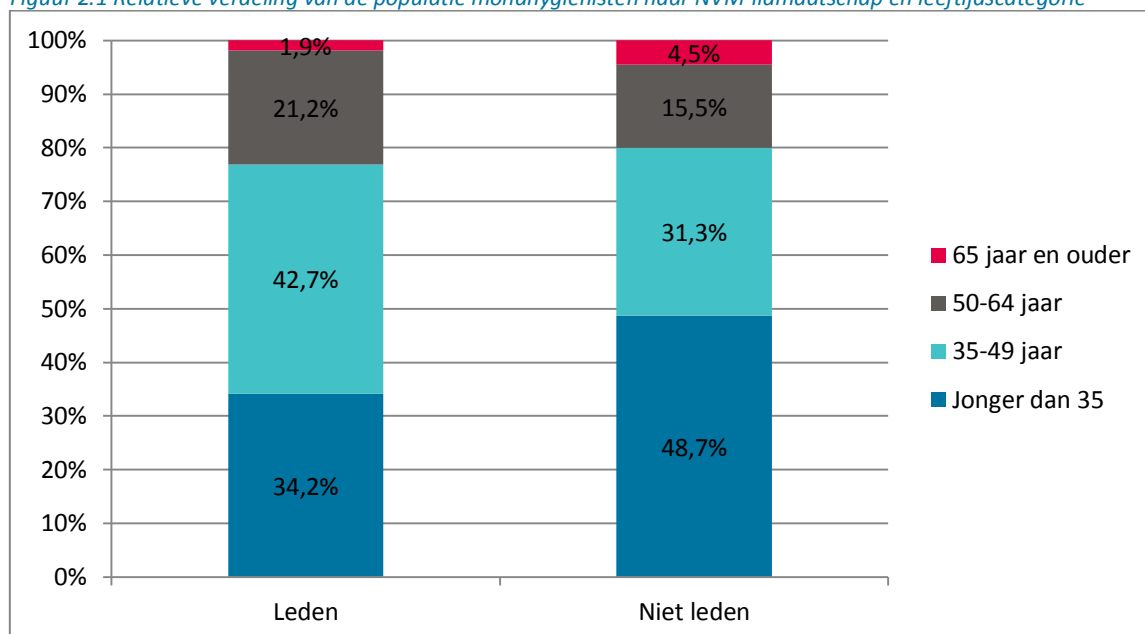
Tabel 2.3 Verdeling van de populatie en de responsgroep mondhygiënisten op de aanbodenquête naar NVM-lidmaatschap en leeftijdscategorie

Leeftijd	NVM-leden				Niet-NVM-leden				Totaal			
	Populatie		Respons		Populatie		Respons		Populatie		Respons	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jonger dan 35	936	34%	305	31%	606	49%	47	34%	1.542	39%	326	31%
35-49 jaar	1.168	43%	384	39%	390	31%	41	30%	1.558	39%	408	38%
50-64 jaar	581	21%	268	27%	193	16%	36	26%	774	19%	296	27%
65 jaar en ouder	51	2%	22	2%	56	5%	15	11%	107	3%	37	3%
Totaal	2.736	100%	979	100%	1.245	100%	139	100%	3.981	100%	1.118	100%

Kijken we eerst naar de verdeling van de respons- en populatie onder de NVM-leden, dan lijkt deze goed op elkaar. Er is alleen onder de 50-64-jarige leden een kleine oververtegenwoordiging onder de respons (27% om 21%). Voor de groep niet-NVM-leden zijn de afwijkingen groter tussen populatie en respons groter. Daar zijn de mondhygiënisten van 50 jaar en ouder in de respons duidelijk oververtegenwoordigd, en daarmee de mondhygiënisten tot 35 jaar ondervertegenwoordigd. Het gaat om verschillen van 6%, 10% en 15%-punten. Dit komt ook terug in de totale respons- en populatie vergelijken, met de laatste kolommen in tabel 2.3.

In Figuur 2.1 is nogmaals de leeftijdsverdeling van leden en niet-leden van NVM-mondhygiënisten weergegeven. Hierin wordt duidelijk dat de samenstelling van de twee groepen duidelijk verschilt. De groep niet-leden bestaat vooral uit een groter deel jonge mondhygiënisten tot 35 jaar.

Figuur 2.1 Relatieve verdeling van de populatie mondhygiënisten naar NVM-lidmaatschap en leeftijdscategorie

De resultaten uit tabel 2.3 en figuur 2.1 betekenen dat wegen noodzakelijk is, om voor deze onder- en oververtegenwoordiging binnen de respons te corrigeren en recht te doen aan de verschillende samenstellingen binnen de groepen leden en niet leden. Dit is dan ook gedaan: de gehele

responsgroep is gewogen naar lidmaatschap, geslacht en leeftijd in vier categorieën (<35, 35-49, 50-64 en 65 jaar en ouder)¹. De gewogen responscijfers die we in de volgende hoofdstukken 3 en 4 zullen presenteren schatten daarmee de cijfers zoals die in de populatie van alle gediplomeerde mondhygiënisten in Nederland zijn.

2.3 Het veldwerk onder de tandartsen

2.3.1 De enquête

Het Nivel heeft in 2010 en 2012 ook aanbodenquêtes onder tandartsen ontworpen en uitgezet, die als uitgangspunt gebruikt zijn voor het opstellen van de nieuwe enquête onder de mondhygiënisten in 2019. Het streven is geweest de enquêtes waar mogelijk vergelijkbaar op te stellen als in de voorgaande jaren, zodat de resultaten kunnen worden vergeleken met het onderzoek uit 2012. In overleg met het Capaciteitsorgaan en de klankbordgroep is bekeken hoe de aanbodenquête voor 2019 het beste kon worden vormgegeven, welke vragen opnieuw konden worden gebruikt uit voorgaande enquêtes en welke vragen veranderd of toegevoegd moesten worden. Voor onderwerpen waarover 'nieuwe' vragen zijn gesteld is gekeken naar andere (arbeidsmarkt)enquêtes van het Nivel en enquêtes die de KNMT heeft uitgezet. De online vragenlijst is uitvoerig getest door medewerkers van het Nivel, het Capaciteitsorgaan, de klankbordgroep en enkele beroepsbeoefenaars. De vragenlijst is te vinden in Bijlage B.

2.3.2 Steekproeftrekking

Alle tandartsen die als zodanig in Nederland mogen werken zijn opgenomen in het BIG-register. Vanwege nieuwe en aangescherpte wet- en regelgeving was het niet mogelijk om uit dit register een steekproef te trekken en aan deze groep de aanbodenquête te sturen, zoals in 2010 en 2012 wel is gebeurd. Daarom is met de KNMT en ANT samengewerkt om de dataverzameling onder alle tandartsen in Nederland uit te voeren. Met beide verenigingen is een bewerkersovereenkomst opgesteld waarmee aan alle vigerende privacy- en AVG-regels is voldaan.

Er zijn daartoe twee steekproeven getrokken uit de ledenbestanden van de KNMT en ANT. Allereerst is door de KNMT een random steekproef van 1.500 tandartsen uit hun administratie getrokken, waarbij tandartsen die ook kaakchirurg of orthodontist (in opleiding) zijn en rustende leden zijn uitgesloten. Buitenlands gediplomeerde tandartsen zijn met 50% *oversampled*, omdat uit ervaring is gebleken dat deze groep minder respondeert dan in Nederland opgeleide tandartsen. Ex-leden en leden zonder Nederlands woon- of werkadres zijn wel geïncludeerd. Van de 1.500 personen konden uiteindelijk 1.246 tandartsen worden aangeschreven aangezien in sommige gevallen het email-adres ontbrak.

Daarnaast is een random steekproef getrokken van 766 personen uit het ledenbestand van de ANT. Hiervoor heeft eerst een ontubbeling plaatsgevonden met de steekproef van de KNMT zodat het niet mogelijk was dat tandartsen twee uitnodigingen kregen voor de enquête. In deze steekproef was

¹ Het gewicht is berekend door het aantal personen in de populatie per subgroep, te delen door het aantal respondenten in diezelfde subgroep. Als er van een bepaalde groep bijvoorbeeld 15 personen in de responsgroep voorkomen en 60 in de populatie, is het gewicht $60/15=4$. Door te wegen telt elke respondent in de betreffende groep 4 keer mee, zodat de 15 respondenten tellen voor 60 personen in de populatie.

het niet mogelijk om buitenlands-opgeleide tandartsen te *oversamplen* en tandarts-specialisten uit te sluiten. Daarnaast kon het voorkomen dat tandartsen aangeschreven via de KNMT (ook) ANT lid zijn en andersom. ANT-leden die ook lid zijn van de KNMT zijn niet in de KNMT-steekproef terecht gekomen, maar wel in de ANT-steekproef. Daarom zijn extra vragen in de vragenlijst toegevoegd over het land van diplomering, het al dan niet lid zijn van de KNMT en/of ANT, en of men werkzaam (of in opleiding) is als tandarts-specialist.

2.3.3 De dataverzameling

Voor tandartsen is de dataverzameling gestart op 3 juli 2019 (via de KNMT) en 5 juli (via de ANT). Er zijn voor beide groepen twee herinneringen verstuurd (telkens met een tussenpoos van anderhalve week) en de dataverzameling is afgesloten op 6 augustus 2019. De KNMT en ANT hebben beiden aandacht besteed aan de vragenlijst op hun website en ook hun steun is benoemd in de e-mails aan respondenten.

2.3.4 Resultaat: populatie, steekproef, respons en weging

In tabel 2.4 is weergegeven hoeveel tandartsen zijn aangeschreven en hoeveel tandartsen op de enquête hebben gereageerd naar 'bron' (benaderd via de KNMT of de ANT), geslacht en leeftijdscategorie. Ook op basis hiervan zijn de responspercentages per (sub)groep afgeleid.

Overall is ook onder de tandartsen een bevredigende respons van 32% behaald. Van de via de KNMT benaderde tandartsen reageerde 31%, via de ANT 34%. Deze respons is aanzienlijk meer dan de 14% respons die Pantei/E'til in 2017 behaalde, maar lager dan de 54% die in 2012 met de aanbodenquête onder een steekproef uit het BIG-register werd behaald.

Er zijn geen grote verschillen tussen mannen en vrouwen, bron van aanschrijving en leeftijd. Een relatief hoge respons werd behaald onder de mannen van 50-64 jaar die via de ANT werden aangeschreven (43%), een relatief laag percentage onder de vrouwen van dezelfde leeftijd (20%) maar het betreft hier slechts 5 aangeschreven personen.

Tabel 2.4 Aantal aangeschreven (Aang.) en responderende (Resp.) tandartsen, naar bron, geslacht en leeftijdscategorie

Categorie	Benaderd via KNMT			Benaderd via ANT			Totaal benaderd (KNMT+ANT)		
	Aang. (A)	Resp. (B)	% (B/A)	Aang. (A)	Resp. (B)	% (B/A)	Aang. (A)	Resp. (B)	% (B/A)
Mannen									
Jonger dan 35	85	24	28%	94	30	32%	179	54	30%
35-49 jaar	193	60	31%	143	49	34%	336	109	32%
50-64 jaar	289	93	32%	135	49	36%	424	142	33%
65 jaar en ouder	203	72	35%	51	22	43%	254	94	37%
Totaal	770	249	32%	423	150	35%	1.193	399	33%
Vrouwen									
Jonger dan 35	143	45	31%	142	45	32%	285	90	32%
35-49 jaar	193	51	26%	119	35	29%	312	86	28%
50-64 jaar	100	32	32%	75	31	41%	175	63	36%
65 jaar en ouder	36	11	30%	5	1	20%	41	12	29%
Totaal	472	139	29%	341	112	33%	813	251	31%
Totaal	1.242	388	31%	764	262	34%	2.006	650	32%

Ook voor deze respons is nagegaan of met deze respons voldoende 'waarnemingen' zijn verkregen om de antwoorden uit de enquête voldoende betrouwbaar te kunnen presenteren. Daartoe zijn net als bij de mondhygiënisten de foutmarges berekend op verschillende groepsniveaus, en ook hier weer een 95% betrouwbaarheidsniveau en een maximale variantie in de verdeling van de enquêteresultaten (50%). Tabel 2.5 laat de resultaten van de foutmarge-berekening zien voor de behaalde respons, waarbij die behaald via de KNMT en ANT bij elkaar zijn geteld.

Voor de verdeling van de populatie gebruiken we de cijfers van het BIG-register per 1/1/2019. De reden hiervoor is dat het KNMT-register en het ANT-ledenbestand, waaruit de steekproeven zijn getrokken, overlappen. Ten eerste kunnen tandartsen van zowel de KNMT als de ANT lid zijn, en ten tweede bevat de KNMT-registratie ook ex-leden die thans lid kunnen zijn van de ANT. Zoals hiervoor beschreven werd de steekproef die via de ANT is benaderd weliswaar 'geschoond' voor degenen die eerder via de KNMT zijn aangeschreven, maar toch zijn ook ANT-leden via de KNMT-steekproef aangeschreven. Door deze overlap kunnen dus de populaties van de KNMT-registratie (11.521) en die van het ANT-ledenbestand (2.417) niet bij elkaar opgeteld worden. Samen zou dat op een totaal aantal van 13.938 tandartsen uitkomen, een aantal dat flink hoger ligt dan het aantal van 11.201 tandartsen dat per 1/1/2019 in het BIG-register stond ingeschreven. In tabel 2.5 wordt overigens een iets andere en uitgebreidere leeftijdscategorisering gebruikt als hiervoor, aangezien het BIG standaard werkt met 10- in plaats van 15-jaars categorieën.

Tabel 2.5 Maximale foutmarge voor de totale respons van de aangeschreven tandartsen, naar geslacht, leeftijdscategorie en combinatie van beide

Categorie	Populatie BIG 1/1/2019 (N)	Respons KNMT+ANT (n)	Foutmarge Respons KNMT+ANT (%)
Geslacht			
Mannen	6.687	399	5%
Vrouwen	4.514	251	6%
Leeftijd			
Jonger dan 30	1.114	52	13%
30-39	2.863	163	7%
40-49	2.130	124	9%
50-59	2.341	120	9%
60-69	2.360	145	8%
70 jaar en ouder	393	46	14%
Leeftijd en geslacht			
<i>Mannen</i>			
Jonger dan 30	377	18	23%
30-39	1.196	71	11%
40-49	1.114	74	11%
50-59	1.643	73	11%
60-69	1.992	121	9%
70 jaar en ouder	366	42	14%
<i>Vrouwen</i>			
Jonger dan 30	737	34	16%
30-39	1.667	92	10%
40-49	1.016	50	14%
50-59	698	47	14%
60-69	369	24	19%
70 jaar en ouder	27	4	46%
Totaal	11.201	650	4%

Bij het berekenen van de enquêteresultaten zal er sprake zijn van een maximale foutmarge van 4% wanneer voor de totale groep tandartsen op basis van de respons uitspraken gedaan zal worden. Deze foutmarge is voor de mannelijke en vrouwelijke tandartsen nagenoeg hetzelfde, maar wordt groter bij de uitsplitsing naar de vier leeftijdsgroepen, en de combinatie van leeftijd en geslacht. Te zien is dat voor de groep onder de 35 jaar de foutmarge 13% zal zijn, maar voor alle andere subgroepen is de foutmarge 10% of lager.

Vervolgens is ook voor de respons onder de tandartsen nagegaan op welke manier gewogen kan worden naar achtergrondkenmerken, om te kunnen corrigeren voor onder- en oververtegenwoordiging van (sub)groepen. Hierbij wordt wél weer het onderscheid naar bron van aanschrijving gemaakt, aangezien uit beide verschillende steekproeven zijn getrokken zoals hiervoor beschreven.

Tabel 2.6 Verdeling van de populatie, steekproef en de responsgroep tandartsen naar bron, geslacht en leeftijdscategorie

Categorie	Benaderd via KNMT			Benaderd via ANT		
	Populatie	Steekproef	Respons	Populatie	Steekproef	Respons
Mannen						
Jonger dan 35	6,4%	6,8%	6,2%	11,2%	12,33%	11,4%
35-49 jaar	12,6%	15,5%	15,5%	17,2%	18,7%	18,7%
50-64 jaar	24,1%	23,3%	23,9%	21,2%	17,7%	18,7%
65 jaar en ouder	19,9%	16,3%	18,6%	8,9%	6,7%	8,4%
Vrouwen						
Jonger dan 35	11,4%	11,5%	11,6%	18,2%	18,6%	17,2%
35-49 jaar	14,0%	15,5%	13,1%	14,6%	15,6%	13,4%
50-64 jaar	8,4%	8,1%	8,2%	7,4%	9,8%	11,8%
65 jaar en ouder	3,1%	2,9%	2,8%	1,1%	0,6%	0,4%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Totaal (N)	11.521	1.242	388	2.417	764	262

Tabel 2.6 laat zien dat in de verdeling van de steekproeven via de KNMT en ANT goed lijken op de leeftijds- en geslachtverdeling van beide populaties. De verdeling van de respons vertoont ook grote overeenkomsten met die van de steekproeven en populaties; verschillen tussen de cel-percentages zijn gering (in alle subgroepen minder dan 5%). Dit geeft in principe geen aanleiding om de respons te wegen naar leeftijd en geslacht, maar weging is wel noodzakelijk gezien de verhouding en overlap tussen de twee verschillende bronnen via welke de tandartsen zijn benaderd (zie ook hiervoor). De 262 respondenten verkregen via de ANT kunnen afgezet worden tegen een populatie van 2.417 ANT-leden, maar de 388 respondenten verkregen via de KNMT zijn afkomstig uit een veel grotere populatie van 11.521 tandartsen². In deze populatie zijn dus ook ANT-leden aanwezig die via de KNMT-steekproef aangeschreven kunnen zijn, en daarnaast is de KNMT-steekproef *oversampled* naar tandartsen met een buitenlands diploma, zoals hiervoor beschreven.

Dit alles maakt het noodzakelijk de responsgroep te wegen naar wervingsbron, waarbij gecorrigeerd wordt voor de verhouding KNMT-ANT-leden. Daarnaast is ook naar de (kleinere) verhoudingsverschillen naar geslacht en leeftijd (in vier categorieën) gewogen³. De respons is gewogen naar leeftijd en geslacht op basis van de populatie-aantallen van de KNMT en ANT als bron waarbij rekening is gehouden met de overlap tussen beide. De gewogen responscijfers die we in de volgende hoofdstukken 5 en 6 zullen presenteren (betreffende de werkzaamheid, werkzame positie) schatten daarmee de cijfers zoals die in de populatie van alle gediplomeerde tandartsen in Nederland zijn.

² Dit aantal van 11.521 (peildatum januari 2019) is hoger dan het aantal BIG-geregistreerde tandartsen van 11.201 (peildatum 1/1/2019; zie Tabel 2.5), aangezien hierin naast de KNMT-leden, ook ex-KNMT-leden en niet-KNMT-leden zijn opgenomen. Met name onder deze laatste groepen kunnen tandartsen voorkomen die geen BIG-registratie meer hebben, een gegeven waarmee bij de steekproeftrekking geen rekening gehouden kon worden.

³ Net als bij de mondhygiënisten is ook hier het gewicht berekend door het aantal personen in de populatie per subgroep, te delen door het aantal respondenten in diezelfde subgroep. Dus als er van een bepaalde groep bijvoorbeeld 15 personen in de responsgroep voorkomen en 60 in de populatie, is het gewicht $60/15=4$. Door te wegen telt elke respondent in de betreffende groep 4 keer mee, zodat de 15 respondenten tellen voor 60 personen in de populatie.

3 Aanbodgegevens mondhygiënisten

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de resultaten met betrekking tot het aanbod aan mondhygiënisten besproken. Daarbij staan de aanbodparameter-waarden voor de capaciteitsraming die door het Capaciteitsorgaan zal worden uitgevoerd centraal. De volgende hoofd- en deelvragen worden in dit hoofdstuk beantwoord:

- Wat is het aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten in Nederland anno 2019, in het bijzonder het aantal en FTE aan werkzamen, hun geslachtsverdeling, uitstroombpercentages, extern rendement en buitenlandse instroom van beide beroepsgroepen? Specifiek worden de deelvragen beantwoord:
 - Wat is het aandeel werkzame mondhygiënisten in Nederland in aantal en FTE naar leeftijd en geslacht per 1/1/2019?
 - Wat is het gemiddeld aantal gewerkte uren en FTE per 1/1/2019 en over 5 jaar?
 - Wat is de uitstroombverwachting naar leeftijd, geslacht en reden van uitstroomb en wat zijn onder andere op basis daarvan de uitstroombpercentages over 5/10/15 en 20 jaar?

Bovenstaande vragen worden in elk van de onderstaande paragrafen beantwoord.

3.2 Aandeel werkzame personen, uren en FTE

3.2.1 Het aantal werkzame mondhygiënisten in Nederland

Aan alle mondhygiënisten die in juli/augustus met de aanbodenquête zijn benaderd, is de vraag gesteld of men momenteel werkzaam is als mondhygiënist, en zo ja, of men in Nederland werkt of in het buitenland. Deze vraag is ook in de mini-enquête gesteld en, zoals uitgelegd in het voorgaande hoofdstuk, zijn beide responses samengenomen zodat we een totaalbestand hebben verkregen van alle mondhygiënisten die potentieel werkzaam zijn in Nederland. Gewogen naar NVM-lidmaatschap, leeftijd en geslacht, is het werkzaamheidspercentage dat hieruit volgt 89,686%. Op basis hiervan kan berekend worden dat rond juli/augustus 2019 er 3.569 werkzame mondhygiënisten in Nederland waren (namelijk 89,686% van de populatie 3.981 mondhygiënisten die zijn aangeschreven, zie tabel 2.1)⁴.

Uitgaande van 3.569 als de beste mogelijke schatting van het werkzame mondhygiënisten in 2019, kunnen we dit vergelijken met de schatting die eind 2018 voor het voorlopig ramingsadvies is gebruikt. Toen werd geschat dat in 2018 er 3.717 mondhygiënisten in Nederland werkzaam waren

⁴ Een punt van aandacht blijft dat de respons op zowel de aanbod- als de mini-enquête vertekeningen kan bevatten aangezien juist de niet-werkzamen waarschijnlijk eerder geneigd zijn om deze enquête in te vullen. Daar staat echter tegenover dat er goede responspercentages en voldoende aantallen mondhygiënisten met de enquêtes zijn bereikt, is er naar drie achtergrondkenmerken gewogen en is de mini-enquête specifiek uitgezet om de werkzaamheid van de mondhygiënisten te meten die niet met de aanbod-enquête zijn aangeschreven. Daarnaast zijn mondhygiënisten die tijdens het veldwerk aangaven niet (meer) werkzaam te zijn steeds gestimuleerd toch de enquête in te vullen.

(Capaciteitsorgaan, 2019), een verschil van 147 personen oftewel 4,1%. Dit verschil is te verklaren doordat eind 2018 specifieke informatie ontbrak over de niet-leden en de werkzaamheid van beide groepen. Als we verder terug in de tijd kijken, dan werd voor de capaciteitsraming in 2013 het totaal aantal werkzame mondhygiënisten in Nederland ingeschat op 3.216 personen. Dit aantal is toen berekend op basis van een enquête onder alleen de NVM-leden en een schatting voor de niet-leden. Vergelijken we dit met de 3.569 in 2019 dan zou het aantal werkzame mondhygiënisten in 6 jaar met 11,2% gestegen zijn; een stijging van 1,9% per jaar.

3.2.2 Werkzame mondhygiënisten naar leeftijd en geslacht

Hiervoor is berekend dat 3.569 van de 3.980 (89,686%) mondhygiënisten werkzaam waren in 2019. Tabel 3.1 laat zien wat de werkzaamheid is naar geslacht en leeftijdsgroep. Het gaat hier dus weer om de responsgroep op de aanbod- en mini-enquête en gewogen naar NVM-lidmaatschap, leeftijd en geslacht.

Tabel 3.1 Aantal aangeschreven respondenten (Resp.), aantal daarvan dat werkzaam is als mondhygiënist in Nederland (Werk.) en het werkzaamheidspercentages naar leeftijd en geslacht; gewogen resultaten

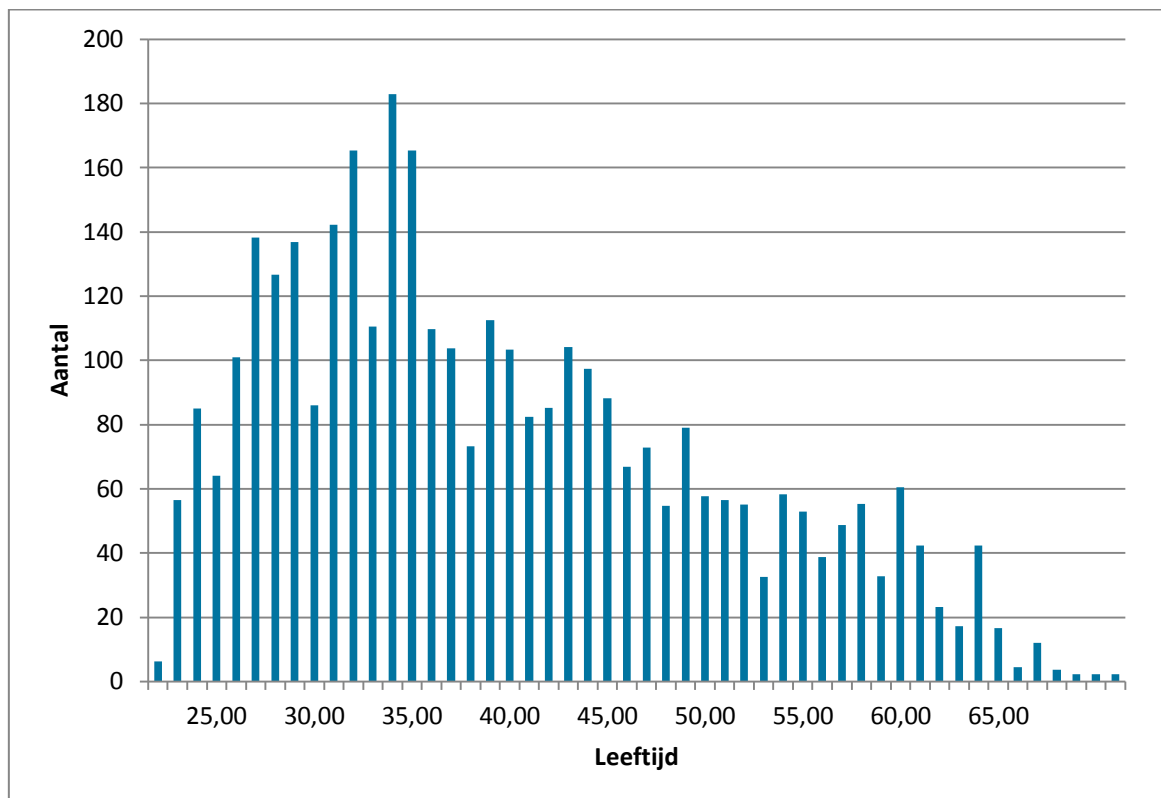
	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Resp.	Werk.	% werk- zaam	Resp.	Werk.	% werk- zaam	Resp.	Werk.	% werk- zaam
<i>Leeftijd</i>									
Jonger dan 35	110	104	94,903%	1432	1.321	92,229%	1542	1.425	92,420%
35-49	73	67	91,781%	1485	1.379	92,842%	1558	1.446	92,792%
50-64	23	20	88,406%	751	639	85,087%	774	659	85,186%
65 plus	0	0	-	106	39	37,107%	106	39	37,107%
Totaal	206	192	93,071%	3774	3.378	89,501%	3.980	3.569	89,686%

Ten eerste laat de tabel zien dat een iets groter aandeel van de mannen in Nederland werkzaam dan vrouwen (afgerond 93% versus 90%). Aangezien slechts 5% van de mondhygiënisten man is, heeft dit nauwelijks effect op de werkzaamheid van de totale groep mondhygiënisten.

Ten tweede zien we dat de werkzaamheid afneemt met leeftijd. Het 'breekpunt' zit vooral rond 65 jaar, wat te maken heeft met de waarschijnlijke pensioenleeftijd. Tot 65 is tussen de (afgerond) 92% en 85% van de mondhygiënisten werkzaam, na 65 jaar is (afgerond) 37% werkzaam als mondhygiënist in Nederland.

Bekijken we vervolgens de leeftijdsverdeling van de werkzame mondhygiënisten (Figuur 3.1) dan zien we dat de meeste mondhygiënisten rond de 35 jaar zijn. De gemiddelde leeftijd van de groep werkzame mondhygiënisten is 40 jaar.

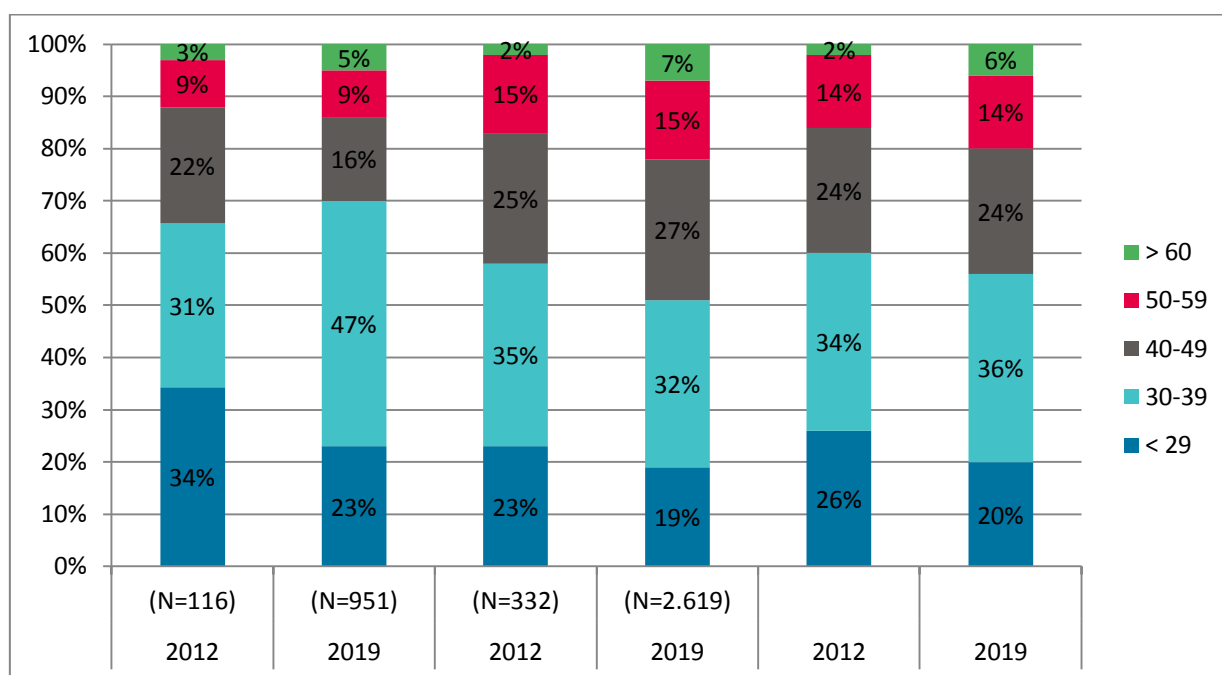
Figuur 3.1: Leeftijdsverdeling werkzame mondhygiënisten in 2019

Figuur 3.2 laat zien dat de leeftijdsverdeling over de leden en niet-leden gezamenlijk is erg vergelijkbaar met de verdeling die in het voorgaande onderzoek uit 2012 is gevonden. Wel is te zien dat de beroepsgroep relatief gezien uit iets meer personen van 60 jaar of ouder bestaat dan in 2012 en de groep van jonger dan 30 jaar relatief gezien wat kleiner is geworden. Mogelijk heeft dit te maken met de verhoogde pensioenleeftijd.

Binnen de groep niet-leden is de verdeling opvallend anders dan in 2012, in de zin dat het aandeel personen onder de 30 jaar en tussen de 40 en 49 jaar kleiner is (-11% en -6%), maar het aandeel 30 tot 39 jarigen juist groter (+16%). Er zijn geen grote verschillen tussen de oudste leeftijdsgroepen van niet-leden.

Figuur 3.2: Leeftijdverdeling werkzame mondhygiënisten in 2019 in vergelijking met 2012 (eerste twee kolommen: niet-leden, volgende twee kolommen: leden NVM-mondhygiënisten, laatste twee kolommen: totaal)

3.2.3 Werkzame mondhygiënisten naar werkweek in uren en FTE

In de aanbodenquête is vervolgens aan alle werkzame mondhygiënisten de vraag gesteld hoeveel uur en FTE zij werkzaam zijn. Daarbij is voor uren de volgende instructie gegeven (zie ook Bijlage A voor de originele vragenlijst):

‘Hoeveel uren bent u momenteel werkzaam als mondhygiënist in Nederland? Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing)’

En voor het aantal FTE de instructie:

‘Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werk ik: .. (bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; 1 fte is in principe 5 werkdagen)’.

In de mini-enquête onder niet-leden is op een andere manier gevraagd naar het aantal uren dat men werkte (namelijk in categorieën in plaats van als vrij in te vullen antwoord). Daarom konden deze antwoorden niet worden meegenomen. Wel is uiteraard gewogen naar de gehele werkzame populatie mondhygiënisten van zowel leden als niet-leden.

In tabel 3.2 zijn weer de gewogen resultaten gepresenteerd, waarin te zien is dat men aangeeft gemiddeld 32,1 uur en 0,77 FTE te werken. In 2012/2013 was het gemiddeld aantal FTE dat door mondhygiënisten werd gewerkt 0,72; iets minder dus dan in 2019.

Mannen geven aan meer te werken dan vrouwen (41,7 uur en 0,91 FTE versus 31,6 en 0,76 FTE). Zoals kan worden verwacht neemt de werkweek-lengte en aanstellings-omvang met de leeftijd af; de oudere leeftijdsgroepen werken minder FTE en uren dan de jongere.

Tabel 3.2 Aantal uur dat mondhygiënisten werkzaam zijn per week en FTE naar leeftijd en geslacht; gewogen resultaten (N=3.569)

Leeftijd	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*
<35 jaar	40,0	0,85	1,00	33,2	0,80	0,83	33,7	0,80	0,84
35-49 jaar	46,6	1,00	1,17	30,9	0,74	0,77	31,6	0,75	0,79
50-64 jaar	34,6	0,92	0,87	30,4	0,72	0,76	30,4	0,73	0,76
65 jaar en ouder	-	-	-	20,6	0,55	0,51	20,6	0,55	0,52
Totaal	41,7	0,91	1,04	31,6	0,76	0,79	32,1	0,77	0,80

* Hierbij is, ter standaardisatie, ervanuit uitgegaan dat 40 uur een fulltime aanstelling en 'volledige werkweek' is en dus '1 FTE'. Het omgekeerde, uren per FTE wordt hieronder besproken.

Wanneer we het gemiddeld aantal FTE dat mondhygiënisten aangeven te werken nu delen op het gemiddeld aantal uur dat zij aangeven per week te werken, dan zou gemiddeld 1 FTE neerkomen op een werkweek van 41,7 uur. In 2012 is dit ook berekend en toen kwam 1 FTE uit op precies 40,0 uur per week (men gaf toen aan gemiddeld 0,72 FTE en 28,8 uur per week te werken). Rekening houdend met deeltijdwerk, is het aantal uur dat mondhygiënisten per week werken dus toegenomen.

Tabel 3.3 laat zien hoeveel uren en FTE men werkt naar de verschillende dienstverbanden. Bij meerdere dienstverbanden is uitgegaan van het dienstverband waarin men de meeste uren werkt. Praktijkeigenaren werken de meeste uren (37,6) en FTE (0,86 op basis van de eigen respons, of 0,94 als we zelf het FTE-aantal berekenen waarbij we ervan uitgaan dat 1 FTE 40 uur inhoudt). Daarna volgen de mondhygiënisten die op ZZP-basis werken met 33,4 uur per week. Gemiddeld werken mondhygiënisten in loondienst 28,9 uur.

Tabel 3.3 Aantal uur dat mondhygiënisten werkzaam zijn per week en FTE naar dienstverband en geslacht; gewogen resultaten

Dienstverband	Mannen (N=192)			Vrouwen (N=3.378)			Totaal (N=3.569)		
	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren
(mede-)praktijkeigenaar	56,6	0,97	1,41	36,4	0,85	0,91	37,6	0,86	0,94
In loondienst	31,3	0,86	0,78	28,8	0,71	0,72	28,9	0,71	0,72
ZZP'er	40,6	0,90	1,02	32,7	0,78	0,82	33,4	0,79	0,83
Anders	-	-	-	32,9	0,75	0,82	32,9	0,75	0,82
Totaal	41,6	0,91	1,04	31,5	0,76	0,79	32,1	0,77	0,80

3.3 De verwachting over 5 jaar: gewerkte uren en FTE in 2019 en 2024

In de enquête is naast het aantal uur en FTE ook aan mondhygiënisten gevraagd hoeveel uur en FTE men over 5 jaar verwacht te werken. Tabellen 3.4 en 3.5 presenteren hiervan de resultaten. Ruim 11% verwacht tegen die tijd gestopt te zijn, de meerderheid (88,5%) gaf aan over 5 jaar wel nog werkzaam te zijn. Deze groep geeft vervolgens aan te verwachten over 5 jaar iets minder te werken dan op het moment van de enquête. Uitgedrukt in uren gaat het om 6,8% minder, in FTE 5,2%. Mannen verwachten in uren 9,8% minder te werken over 5 jaar, tegen 6,3% voor vrouwen. In FTE is het man/vrouw-verschil net andersom; -4,4% voor mannen tegen -5,3% voor vrouwen. Voor zowel mannen als vrouwen is een 'afbouw'-effect te zien. Mondhygiënisten tussen de 50 en 64 verwachten de grootste reductie in uren en FTE.

Tabel 3.4 Gemiddeld aantal uur dat mondhygiënisten 'Nu' (medio 2019) werkzaam zijn in Nederland, en gemiddeld aantal uur dat zij over 5 jaar verwachten werkzaam te zijn, naar leeftijd en geslacht over 5 jaar; gewogen resultaten

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Gem. uren	Verw. uren	Gem. uren	Verw. uren	Gem. uren	Verw. uren
	Nu	over 5 jaar	Nu	over 5 jaar	Nu	over 5 jaar
<35 jaar	40,0	37,9	33,3	30,6	33,8	31,1
35-49 jaar	46,1	39,1	31,0	29,5	31,8	30,0
50-64 jaar	34,6	31,5	30,3	27,2	30,4	27,4
65 jaar en ouder	-	-	20,1	20,0	20,1	20,0
Totaal	41,7	37,6	31,6	29,6	32,2	30,0
N	192	171	3.378	2.980	3.569	3.151

Tabel 3.5 Gemiddeld aantal FTE dat mondhygiënisten 'Nu' (medio 2019) werkzaam zijn in Nederland, en gemiddeld aantal FTE dat zij over 5 jaar verwachten werkzaam te zijn, naar leeftijd en geslacht over 5 jaar; gewogen resultaten

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Gem. FTE	Verw. FTE	Gem. FTE	Verw. FTE	Gem. FTE	Verw. FTE
	Nu	over 5 jaar	Nu	over 5 jaar	Nu	over 5 jaar
<35 jaar	0,85	0,84	0,80	0,76	0,80	0,76
35-49 jaar	1,00	0,93	0,74	0,72	0,76	0,73
50-64 jaar	0,92	0,79	0,72	0,66	0,72	0,66
65 jaar en ouder	-	-	0,55	0,40	0,55	0,40
Totaal	0,91	0,87	0,76	0,72	0,77	0,73
N	192	171	3.378	2.980	3.569	3.151

Bij deze resultaten dient bedacht te worden dat het aantal uren of FTE men verwacht te werken over 5 jaar, niet hoeft uit te komen. Soms kunnen verwachtingen in de praktijk niet haalbaar zijn vanwege veranderingen in werk- en/of privéomstandigheden. Wel laten de resultaten in tabel 3.4 en 3.5 zien dat de verwachting waarschijnlijk betekent dat onder de mondhygiënisten momenteel *de wens* bestaat om minder uur en FTE per week te willen werken.

3.4 Uitstroomverwachting

Om deze vraag te beantwoorden is ook weer eerst gebruik gemaakt van de vraag of men verwacht over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als mondhygiënist. Dat was, zoals we eerder aangaven, 88,5%. In de enquête is vervolgens aan twee groepen twee verschillende vragen gesteld:

- Aan de groep die verwacht over 5 jaar nog steeds als mondhygiënist in Nederland te werken, is de vraag gesteld tot welke leeftijd men denkt (ongeveer) te blijven werken;
- Aan de groep die over 5 jaar aangeeft niet meer werkzaam te zullen zijn als mondhygiënist in Nederland, is gevraagd in welk jaar ze verwachten te stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland.

Op basis van de antwoorden op beide vragen en van beide groepen is (wederom op basis van de gewogen respons) berekend dat over 5 jaar bijna 12% van de huidige beroepsgroep uitgestroomd zal zijn. Na 10, 15 en 20 jaar is dit respectievelijk 21%, 32% en 45%. Deze percentages liggen hoger dan in 2012/2013, toen de uitstroom op respectievelijk 6% na 5 jaar werd berekend en respectievelijk 16%, 26% en 41%.

Tabel 3.6 Uitstroom mondhygiënisten na 5, 10, 15 en 20 jaar

Geslacht	Verwachte uitstroom na 5 jaar	Verwachte uitstroom na 10 jaar	Verwachte uitstroom na 15 jaar	Verwachte uitstroom na 20 jaar
Mannen	10,9%	27,1%	43,8%	53,6%
Vrouwen	11,5%	20,5%	31,0%	44,1%
Totaal	11,5%	20,9%	31,7%	44,6%

Wat betreft de redenen van uitstroom gaf 22% van de mondhygiënisten die verwacht binnen 5 jaar te zullen stoppen met werken, dat dit tijdelijk zal zijn. 78% van hen geeft aan permanent te gaan stoppen. De grootste groep (40%) van de 'verwachte stoppers' geeft pensionering als reden op. Daarnaast zegt 21% een andere baan in Nederland te gaan invullen, 14% gaat een opleiding volgen, bijna 8% gaat werken in het buitenland en 1% stopt vanwege ziekte of arbeidsongeschiktheid.

3.5 Extern rendement

Om het extern rendement van de opleiding mondzorgkunde te kunnen schatten is alle respondenten gevraagd welke opleiding(en) tot mondhygiënist ze hebben gevolgd en wanneer ze deze hebben afgerond. In combinatie met hun opgegeven werkzaamheid en het aantal daadwerkelijk afgestudeerde personen per opleidingsjaar (gebaseerd op het diplomaregister en gegevens aangeleverd door de NVM), kan *per afstudeercohort* geschat worden hoeveel procent van de ooit afgestudeerde mondhygiënisten nu werkzaam is als mondhygiënist, en dus wat het extern rendement is.

De resultaten hiervan zijn weergegeven in tabel 3.8. Uit de analyses blijkt dat het extern rendement na 1 en 5 jaar 79% is en na 10 en 15 jaar wat hoger, namelijk 88% en 85%. Het feit dat het extern rendement hoger is na 10 en 15 jaar en niet geleidelijk afloopt heeft mogelijk te maken met het aantal mondhygiënisten dat een vervolgopleiding gaat doen en dus niet direct als mondhygiënist gaat werken.

Tabel 3.8 Extern rendement mondhygiënisten na 1, 5, 10 en 15 jaar

	Extern rendement na 1 jaar	Extern rendement na 5 jaar	Extern rendement na 10 jaar	Extern rendement na 15 jaar
Totaal	79%	88%	85%	76%

In 2012 is dezelfde databron en methode gebruikt, en toen werden de externe rendementspercentages ingeschat die dichtbij de percentages in Tabel 3.8 liggen. Toen werd het extern rendement ingeschat op 79% na 1 jaar, 84% na 5 jaar, 74% na 10 jaar en 74% na 15 jaar.

4 Aanvullende aanbodgegevens mondhygiënisten

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk bespreken we de overige resultaten met betrekking tot het aanbod aan en de verrichtingen van mondhygiënisten. De volgende vragen staan hierbij centraal:

- Wat is de verhouding patiëntgebonden en niet patiëntgebonden uren van mondhygiënisten anno 2019?
- En wat is de aard van het werkverband van mondhygiënisten anno 2019?
- Wat is de disciplinemix van de organisaties waarin mondhygiënisten werkzaam zijn?

4.2 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren

Hiervoor is de vraag gesteld hoeveel uren men aan de volgende activiteiten besteedt:

- a) Declarabele werkzaamheden (stoeluren), patiëntenzorg
- b) Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (boekhouding, overleg en vergaderingen, inkoop, tandtechnisch werk, personeelszaken, beheer computersysteem e.d.)
- c) Bijwonen van bij- en nascholingscursussen, vergaderingen wetenschappelijke/vakverenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, deelname ICO groepen e.d.
- d) Het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs

Gemiddeld besteedt men bijna 80% van de uren aan patiëntgebonden activiteiten. Van de overige tijd besteedt men gemiddeld het meest aan niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (12,1%) en verder is men gemiddeld 4,7% van de werktijd kwijt aan nascholing, vergaderingen en het bijhouden van vakliteratuur en 4,1% aan het doen van onderzoek en geven van onderwijs.

In 2012 is deze tijdsbestedingsvraag iets anders gesteld, maar gaven de werkzame mondhygiënisten in de aanbodenquête aan 65% van hun tijd aan patiëntgebonden activiteiten te besteden, aan niet declarabele activiteiten 14%, aan bij- en nascholing 9%, aan overleggroepen en onderlinge visitatie 5% en aan vakliteratuur 8%. Het gemiddelde aantal uren dat men toen aangaf kwam uit op 28,8 uur. Hoewel de verdeling van de tijdsbesteding uit 2012 moeilijk te vergelijken is met de huidige resultaten vanwege de aangepaste vraagstelling, lijken de resultaten er in ieder geval niet op te wijzen dat mondhygiënisten minder tijd aan de patiënt besteden.

Tabel 4.1 Tijdsbesteding mondhygiënisten naar activiteit op basis van aantal gewerkte uren

	%
Aandeel patiëntgebonden uren	79,1%
Aandeel niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden	12,1%
Aandeel nascholing, vergaderingen, bijhouden van literatuur etc.	4,7%
Aandeel doen van onderzoek of geven van onderwijs	4,1%
Totaal	100%
Gemiddeld aantal gewerkte uren	32,1
N	3.569

4.3 Aard van het werkverband

Uit de enquête blijkt dat 68% van de mondhygiënisten in één type praktijk werkt, 24% in twee typen en bijna 8% in 3 of meer typen praktijken. Uit tabel 4.2 blijkt verder dat het meest aangekruiste praktijktype (67,8%) een algemene mondzorg of tandartspraktijk is, gevolgd door de mondhygiënepraktijk (32,6%). De overige praktijktypen zijn slechts door kleinere groepen mondhygiënisten aangekruist.

Tabel 4.2 Type praktijk waarin mondhygiënisten werken (n=3.569; meerdere antwoorden mogelijk)

	%
Algemene mondzorg/tandartspraktijk	67,8%
Mondhygiënepraktijk	32,6%
Ziekenhuis	2,8%
Gehandicaptenzorg	4,8%
Ouderenzorg	5,5%
GGD	0,4%
Orthodontiepraktijk	2,1%
Parodontologiepraktijk	7,8%
Implantologiepraktijk	3,2%
Jeugd tandverzorging	1,9%
Onderwijs HBO	4,2%
Onderwijs MBO	2,0%
Anders, nl.	5,4%

Onder de settings waarin mondhygiënisten werken konden de mondhygiënisten in enquête ook aangeven of zij er werken als praktijkeigenaar of mede-praktijkeigenaar (26,8%), in loondienst (55,2%) of via een overeenkomst van opdracht (ZZP) (als praktijkmedewerker of waarnemer) (28,0%). Ook heeft 5,4% 'anders' ingevuld.

Wanneer we *per leeftijdscategorie* bekijken welk percentage heeft gekozen voor de verschillende dienstverbanden valt op dat vooral 50 tot 64 jarigen hebben aangegeven praktijkhouder te zijn (48,8%). Het percentage dat kiest voor een loondienstverband is in elke leeftijdscategorie hoog, maar vooral in de groep tot 35 jaar (66,5%). Zij kiezen ook regelmatig voor het werken als ZZP'er (31,2%).

Tabel 4.3 Huidig dienstverband mondhygiënisten naar leeftijd (meerdere antwoorden mogelijk)

Leeftijd	Praktijkeigenaar	In loondienst	ZZP'er	Anders	N
< 35 jaar	9,0%	66,5%	31,2%	4,3%	1.425
35-49 jaar	34,3%	50,8%	27,8%	2,1%	1.446
50-64 jaar	48,8%	40,5%	22,2%	5,3%	659
65 jaar en ouder	30,0%	53,7%	15,0%	15,0%	39
Totaal	26,8%	55,2%	28,0%	3,7%	3.569

4.4 Samenwerkingsverbanden van mondhygiënisten

Om een beeld te vormen over het type disciplines in een mondhygiënepraktijk, is de vraag gesteld hoeveel personen er per functie thans werkzaam zijn in de praktijk waar men behandelend werkzaam is. Ook heeft men aangegeven hoeveel uur zij per discipline gezamenlijk werken. Uit tabel 4.4 blijkt dat in een gemiddelde praktijk is zo'n 1,6 mondhygiënist werkzaam is, wat meer tandartsassistenten (1,8) en één tandarts. Deze verhoudingen zien we ook terug in het aantal uren dat zij gezamenlijk in de praktijk werken. Daarnaast is er gemiddeld een 'halve' preventieassistent in de praktijk werkzaam. De andere disciplines komen minder voor.

Tabel 4.4 Gemiddeld aantal personen werkzaam in de mondhygiënepraktijk, hoeveel uur zij gezamenlijk en per persoon werken, zoals aangegeven door praktijkhoudende mondhygiënisten, naar discipline

Discipline	Gemiddeld aantal personen werkzaam in de praktijk	Gemiddeld aantal uur per week dat zij in de praktijk werken	Gemiddeld aantal uur per week dat men per persoon in de praktijk werkt
Tandartsen	1,04	25,77	24,78
Tandartsassistenten	1,77	36,15	20,42
Preventieassistenten	0,50	10,72	21,44
Mondhygiënisten (exclusief uzelf)	1,56	33,03	21,17
Praktijkmanager ⁵	0,30	7,47	24,90
Tandtechnici	0,06	1,30	21,67
Tandprothetici	0,12	2,62	21,83
Andere personen, namelijk: _____	0,16	3,85	24,06

Tenslotte geven de praktijkhoudende mondhygiënisten in de enquête aan dat hun praktijk gemiddeld uit 1.670 'actieve cliënten' bestaat. Op de vraag of de praktijkhoudende mondhygiënisten konden aangeven of hun laatste cliënt op eigen initiatief bij de praktijk is gekomen, gaf 66% aan dat dit het geval was. Een kwart gaf aan dat deze via doorverwijzing binnen was gekomen; 9% wist het antwoord niet.

⁵ In de enquête hier hierbij aangegeven: "Hierbij wordt iemand bedoeld die specifiek in de praktijk werkt voor het managen van de praktijk. Deze persoon maakt bijvoorbeeld ook geen stoeluren."

5 Aanbodgegevens tandartsen

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zullen de resultaten met betrekking tot het aanbod van tandartsen worden besproken. Ook in dit hoofdstuk ligt de nadruk op de parameterwaarden voor de capaciteitsraming die door het Capaciteitsorgaan zal worden uitgevoerd. Aanvullende resultaten worden in hoofdstuk 6 besproken. De volgende hoofd- en deelvragen worden in dit hoofdstuk beantwoord:

- Wat is het aanbod aan tandartsen in Nederland anno 2019 in het bijzonder het aantal en fte aan werkzamen, hun geslachtsverdeling, uitstroombpercentages en buitenlandse instroom?

De uitkomsten voor de benodigde instroom in het ramingsmodel, worden vervolgens in hoofdstuk 7 gezamenlijk besproken voor tandartsen en mondhygiënisten, uitgaande van de berekende parameterwaarden en verschillende scenario's in de hoofdstukken 3 en 5. Deze kunnen vervolgens verwerkt worden in het Capaciteitsplan Eerstelijns Mondzorg 2019.

5.2 Het aanbod aan tandartsen

Ten aanzien van *tandartsen* zijn specifieke vragen van belang om parameterwaarden voor het ramingsmodel te bepalen als volgt:

- Wat is het aandeel werkzame tandartsen in Nederland in aantal en fte naar leeftijd en geslacht per 1/1/2019?
- Wat is het gemiddeld aantal gewerkte uren en fte per 1/1/2019 en naar verwachting over 5 jaar, en wat is op basis daarvan de verwachte arbeidstijdontwikkeling naar de toekomst?
- Wat is de uitstroombverwachting naar leeftijd, geslacht en reden van uitstroomb en wat zijn onder andere op basis daarvan de uitstroombpercentages over 5/10/15 en 20 jaar?

Bovenstaande vragen worden in elk van de onderstaande paragrafen beantwoord.

5.3 Aandeel werkzame personen, uren en FTE

5.3.1 Aantal werkzame tandartsen in Nederland

Aan respondenten is als eerste de vraag gesteld of men momenteel werkzaam is als tandarts en zo ja, of men in Nederland werkt of in het buitenland (of beiden). Op basis van de gewogen respons (waarbij tandartsen van 70 jaar en ouder niet zijn meegenomen, zie hoofdstuk 2) blijkt dat bijna 90,280% in Nederland werkzaam is als tandarts. Hierbij zijn ook de tandartsen meegenomen die aan hebben gegeven zowel in Nederland als in het buitenland te werken. Een klein deel, 2%, werkt enkel in het buitenland.

Op basis hiervan berekenen we dat medio 2019 er $(90,280\% * 10,741)$ 9.697 tandartsen werkzaam waren in Nederland. Vergelijken we dit met de schatting die eind 2018 voor het voorlopig ramingsadvies is gebruikt, 9.140, dan ligt de schatting nu dus hoger. Net als bij de mondhygiënisten kan nu de werkzaamheid betrouwbaarder worden vastgesteld op basis van de aanbodenquêtes, waarop ook onder de tandartsen een goede respons is behaald.

Vergelijken we de huidige schatting van 9.697 werkzame tandartsen in 2019 met het aantal dat voor de raming in 2013 werd gehanteerd (9.140 ook toen mede gebaseerd op een aanbodenquête), dan is het aantal werkzame tandartsen in Nederland duidelijk gestegen en wel met 9,5%, oftewel 1,6% per jaar.

5.3.2 Leeftijd en geslacht van de werkzame tandartsen in Nederland

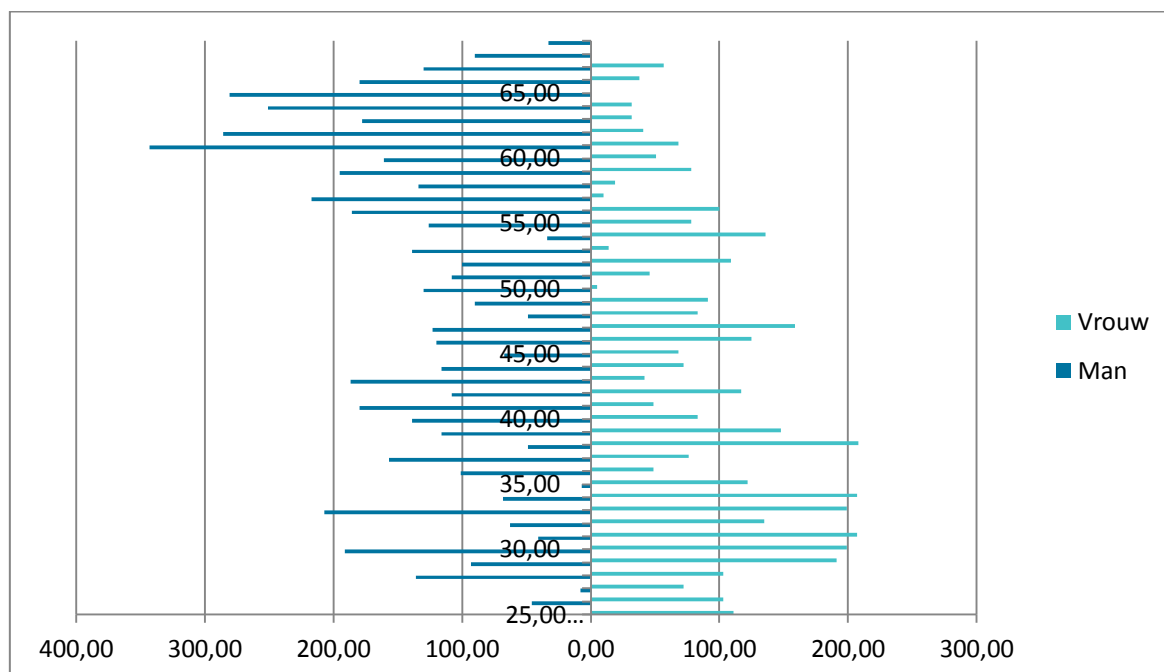
Tabel 5.1. laat zien hoe de werkzaamheid naar leeftijd en geslacht verschilt. Van de mannen is een groter aandeel in Nederland werkzaam dan van de vrouwen (afgerond 90,7% versus 89,6%). Het aandeel vrouwen onder groep werkzame tandartsen is echter toegenomen. In 2019 is 40,5% is vrouw, in 2012 was dat 34%.

Tabel 5.1 Aantal aangeschreven respondenten (Resp.), aantal daarvan dat werkzaam is als tandarts in Nederland (Werk.) en het werkzaamheidspercentages naar leeftijd en geslacht; gewogen resultaten

Leeftijd	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Resp.	Werk.	% werk-zaam	Resp.	Werk.	% werk-zaam	Resp.	Werk.	% werk-zaam
Jonger dan 35	891	853	95,735%	1.534	1.526	99,478%	2.425	2.379	98,103%
35-49	1.635	1.609	98,410%	1.706	1.494	87,573%	3.341	3.103	92,876%
50-64	2.841	2.589	91,130%	994	817	82,193%	3.835	3.406	88,814%
65 plus	988	714	72,267%	152	95	62,500%	1.140	809	70,965%
Totaal	6.355	5.765	90,716%	4.386	3.932	89,649%	10.741	9.697	90,280%

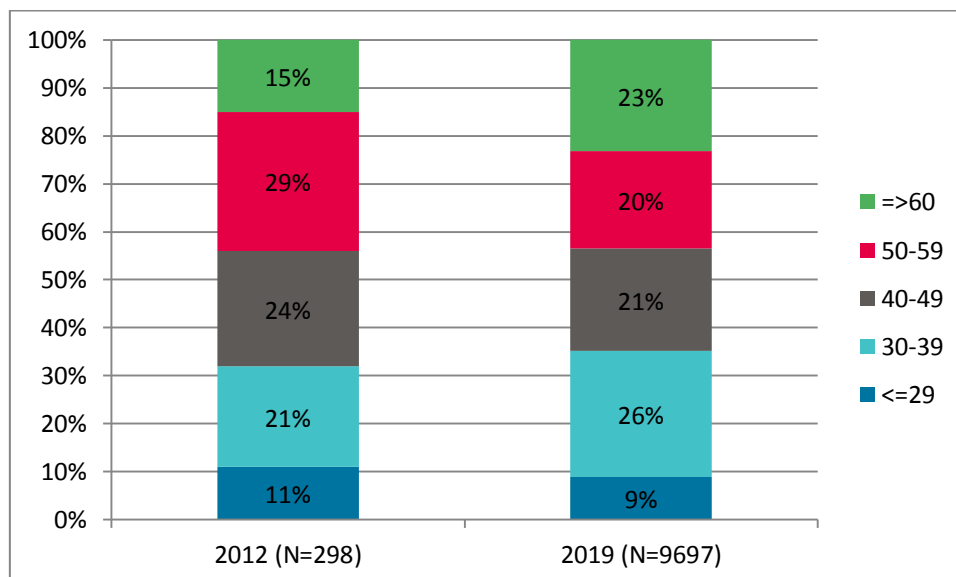
Wanneer we kijken naar de leeftijdsverdeling van de werkzame tandartsen in Nederland is vooral opvallend dat in de oudere leeftijdsgroep meer mannelijke tandartsen zijn. De komende jaren zullen er dus relatief veel mannen het vak verlaten. De gemiddelde leeftijd van de werkzame tandartsen is 46,8 jaar.

Figuur 5.1 Leeftijdsverdeling van werkzame tandartsen

In de beroepsgroep is 9% jonger dan 30 jaar (in 2012 was dit 11%), 26% is tussen de 30 en 39 jaar (in 2012 was dit 21%), 21% heeft een leeftijd van 40-49 (in 2012: 24%), 20% is tussen de 50 en 59 jaar oud (in 2012: 29%) en 23% is 60 jaar of ouder (in 2012: 15%).

Figuur 5.2: leeftijdsverdeling werkzame tandartsen in vergelijking met 2012

5.3.3 Werkweek van de werkzame tandartsen in Nederland in uren en FTE

Vervolgens is aan alle werkzame tandartsen de vraag gesteld hoeveel uur en FTE zij werkzaam zijn. Daarbij is voor uren de volgende instructie gegeven (zie ook Bijlage A voor de originele vragenlijst): *‘Hoeveel uren bent u momenteel werkzaam als mondhygiënist in Nederland? Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing)’*

En voor het aantal FTE de instructie:

'Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werk ik: .. (bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; 1 fte is in principe 5 werkdagen)'.

In tabel 5.2 zijn weer de gewogen resultaten gepresenteerd waarin te zien is dat men aangeeft gemiddeld 39 uur en 0,87 FTE te werken. In 2012 was het gemiddeld aantal FTE dat door tandartsen werd gewerkt 0,84; iets minder dan in 2019.

Mannen geven aan meer uren en FTE te werken dan vrouwen (41,2 uur en 0,91 FTE versus 35,8 uur en 0,82 FTE). De werkweek-lengte en aanstellings-omvang neemt tot 65 nauwelijks af; na 65 is duidelijk te zien dat deze groep gemiddeld minder FTE en uren werkt en dus waarschijnlijk aan het afbouwen zijn.

Tabel 5.2 Aantal uur dat tandartsen werkzaam zijn per week en FTE naar leeftijd en geslacht

Leeftijd	Mannen (N=5.765)			Vrouwen (N=3.932)			Totaal (N=9.697)		
	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*
<35 jaar	43,3	0,96	1,08	38,5	0,88	0,96	40,3	0,91	1,01
35-49 jaar	44,0	0,96	1,10	34,3	0,80	0,86	39,4	0,88	0,98
50-64 jaar	41,8	0,92	1,05	34,2	0,76	0,86	40,0	0,88	1,00
65 jaar en ouder	29,8	0,68	0,75	28,0	0,67	0,70	29,6	0,68	0,74
Totaal	41,2	0,91	1,03	35,8	0,82	0,89	39,0	0,87	0,97

* Hierbij is, ter standaardisatie, ervanuit uitgegaan dat 40 uur een fulltime aanstelling en 'volledige werkweek' is en dus '1 FTE'. Het omgekeerde, uren per FTE wordt hieronder besproken.

Wanneer we het gemiddeld aantal FTE dat tandarts aangeven te werken delen op het gemiddeld aantal uur per week dat zij ook opgaven, dan zou 1 FTE gemiddeld op een werkweek van 44,8 uur uitkomen. In 2012 is dit ook bepaald op basis van de aanbodenquête, waarbij 1 FTE toen uitkwam op 42,3 uur (men gaf toen aan gemiddeld 0,84 FTE en 35,5 uur te werken). Het lijkt er dus op dat, gecorrigeerd voor deeltijdwerk, tandartsen per werkweek gemiddelde minder uren maken dan zo'n 8 jaar geleden.

Tabel 5.3 laat zien hoeveel uren en FTE men werkt naar de verschillende mogelijke dienstverbanden. Als men meerdere dienstverbanden had is uitgegaan van het dienstverband waarin men de meeste uren werkt, maar wordt wel het totaal aantal uur dat iemand werkt getoond. Praktijkhouders werken de meeste uren (42) en 's (afhankelijk van de methode 0,92 of 1,05). Daarna volgen de tandartsen die in loondienst of op ZZP-basis werken met respectievelijk 36,1 en 35,9 uur per week. Tandartsen die als niet investerend medewerker in de praktijk werken, werken gemiddeld 33 uur per week en waarnemers 24 uur per week.

Tabel 5.3 Aantal uur dat tandartsen werkzaam zijn per week en FTE naar dienstverband en geslacht

Dienstverband	Mannen			Vrouwen			Totaal		
	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*	Uur per week	FTE	FTE o.b.v. uren*
Tandarts praktijkhouder	43,3	0,94	1,08	38,6	0,87	0,96	42,0	0,92	1,05
Tandarts medewerker als niet investerend partner	32,2	0,74	0,81	33,7	0,75	0,84	33,0	0,75	0,83
Loondienst	40,2	0,95	1,01	33,1	0,82	0,83	36,1	0,87	0,90
ZZP'er	37,1	0,84	0,93	34,9	0,81	0,87	35,9	0,82	0,90
Waarnemer	24,0	0,60	0,60	-	-	-	24,0	0,60	0,60
Anders	65,0	1,00	1,63	33,1	0,63	0,83	38,7	0,70	0,97
Totaal	41,2	0,91	1,03	35,9	0,83	0,90	39,0	0,87	0,98

5.4 De verwachting over 5 jaar: gewerkte uren en FTE in 2019 en 2024

Aan de tandartsen die aangaven momenteel werkzaam te zijn is gevraagd of zij verwachten over 5 jaar nog steeds als tandarts in Nederland te werken. Ruim 20% antwoordde hierop bevestigend, waarna zij de vraag kregen hoeveel uur en FTE men over 5 jaar dan verwacht te werken. Tabel 5.3 en 5.4 laten de resultaten zien.

De tandartsen die verwachten dat zij over vijf jaar nog werkzaam zullen zijn, denken tegen die tijd bijna 4 uur minder te werken dan op het moment van de enquête (dit komt neer op -9,49%). Uitgedrukt in FTE verwacht men 0,05 (ofwel -5,75%) minder te gaan werken. Mannen verwachten in uren 8,3% minder te werken over 5 jaar, tegen 9,2% voor vrouwen. In FTE is het man/vrouw-verschil kleiner en net andersom; -5,5% voor mannen tegen -4,9% voor vrouwen. Net als bij de mondhygiënisten is een 'afbouw'-effect te zien, maar dit geldt vooral voor mannelijke tandartsen: binnen deze groep geldt dat de oudere leeftijdsgroepen een grotere afname in uren laat zien. Voor vrouwelijke tandartsen geldt juist dat de jongste groep de grootste afname in uren en FTE verwacht.

Tabel 5.3 Gemiddeld aantal uur dat tandartsen 'Nu' (medio 2019) werkzaam zijn in Nederland, en gemiddeld aantal uur dat zij over 5 jaar verwachten werkzaam te zijn, naar leeftijd en geslacht over 5 jaar; gewogen resultaten

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Gem. uren Nu	Verw. Uren over 5 jaar	Gem. uren Nu	Verw. Uren over 5 jaar	Gem. uren Nu	Verw. Uren over 5 jaar
<35 jaar	43,3	40,5	38,5	33,6	40,3	36,0
35-49 jaar	44,0	40,6	34,3	32,2	39,4	36,3
50-64 jaar	41,8	35,1	34,2	30,1	40,0	33,9
65 jaar en ouder	29,8	20,6	28,0	-	29,6	20,6
Totaal	41,2	37,8	35,8	32,5	39,0	35,3

Tabel 5.4 Gemiddeld aantal FTE dat tandartsen 'Nu' (medio 2019) werkzaam zijn in Nederland, en gemiddeld aantal FTE dat zij over 5 jaar verwachten werkzaam te zijn, naar leeftijd en geslacht over 5 jaar; gewogen resultaten

Leeftijd	Mannen		Vrouwen		Totaal	
	Gem. uren Nu	Verw. Uren over 5 jaar	Gem. uren Nu	Verw. Uren over 5 jaar	Gem. uren Nu	Verw. Uren over 5 jaar
<35 jaar	0,96	0,92	0,88	0,80	0,91	0,84
35-49 jaar	0,96	0,93	0,80	0,77	0,88	0,85
50-64 jaar	0,92	0,80	0,76	0,73	0,88	0,79
65 jaar en ouder	0,68	0,49	0,67	-	0,68	0,49
Totaal	0,91	0,86	0,82	0,78	0,87	0,82

Of men daadwerkelijk minder gaat werken is net als voor de mondhygiënisten niet zeker. Soms kunnen bepaalde verwachtingen in de praktijk toch niet haalbaar zijn. Wel is het mogelijk dat achter de resultaten in tabel 3.4 en 3.5 de wens weergeeft om minder te willen werken.

5.5 Uitstroomverwachting

In deze paragraaf staat de volgende vraag centraal:

Wat is de uitstroomverwachting naar leeftijd, geslacht en reden van uitstroom en wat zijn onder andere op basis daarvan de uitstroompercentages over 5/10/15 en 20 jaar?

Hierbij is gebruik gemaakt van de vraag of men denkt over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als tandarts. Bijna 80% geeft hierbij aan over 5 jaar waarschijnlijk nog steeds te werken als tandarts in Nederland. Deze groep is daarna de vraag gesteld tot welke leeftijd men (ongeveer) denkt te blijven werken als tandarts in Nederland. De personen die over 5 jaar waarschijnlijk niet meer werkzaam zijn kunnen vervolgens aangeven in welk jaar ze (ongeveer) verwachten te stoppen met werken en of ze dan verwachten tijdelijk of permanent te gaan stoppen.

Het blijkt dat over 5 jaar bijna 22% van de beroepsgroep uitgestroomd zal zijn. Na 10, 15 en 20 jaar is dit respectievelijk 37%, 48% en 55%. In de raming van 2013 werd uitgegaan van 13%, 28%, 47% en 60%. Na 5 en 10 jaar wordt de uitstroom nu dus hoger ingeschat en na 15 en 20 jaar lager dan in 2013.

Tabel 5.5 Uitstroom tandartsen na 5, 10, 15 en 20 jaar

Geslacht	Verwachte	Verwachte	Verwachte	Verwachte
	uitstroom na	uitstroom na	uitstroom na	uitstroom na
	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
Mannen	30,4%	47,9%	61,3%	68,6%
Vrouwen	9,5%	19,7%	27,7%	35,2%
Totaal	21,9%	36,5%	47,7%	55,2%

5.6 Extern rendement

Voor het bepalen van het externe rendement vormt de aanbodenquête geen geschikte bron en kan gebruik worden gemaakt van andere bronnen. Voor het tussentijds advies is gebruik gemaakt van het Sociaal Statistisch Bestand (SSB) waarbij een zogenaamde maatwerktabel is opgevraagd die laat zien welke tandartsen in 2006 én 2016 geregistreerd en werkzaam waren. De beperking van deze bron is echter dat maar drie 5-jaars cohorten tandartsen geanalyseerd kunnen worden aangezien de BIG-erkenning in 1998 is gestart. Ook kan daardoor het externe rendement percentage na 15 jaar niet worden bepaald. Daarom is er toen voor gekozen de externe rendement percentages bepaald in 2012/2013 te handhaven, wat ook nu de beste optie lijkt. Anno 2019 is weliswaar één jaar meer gegevens beschikbaar uit het SSB (2007-2017) maar de beperkingen blijven dezelfde als bij de tussentijds raming in 2018. De onderstaande tabel geven de externe rendementspercentages weer zoals die in 2012/2013 voor de tandartsen zijn bepaald. De doorstroom naar de tandheelkundige specialistische opleidingen is daarbij meegewogen in het externe rendement.

Tabel 5.6 Extern rendement tandartsen na 1, 5, 10 en 15 jaar

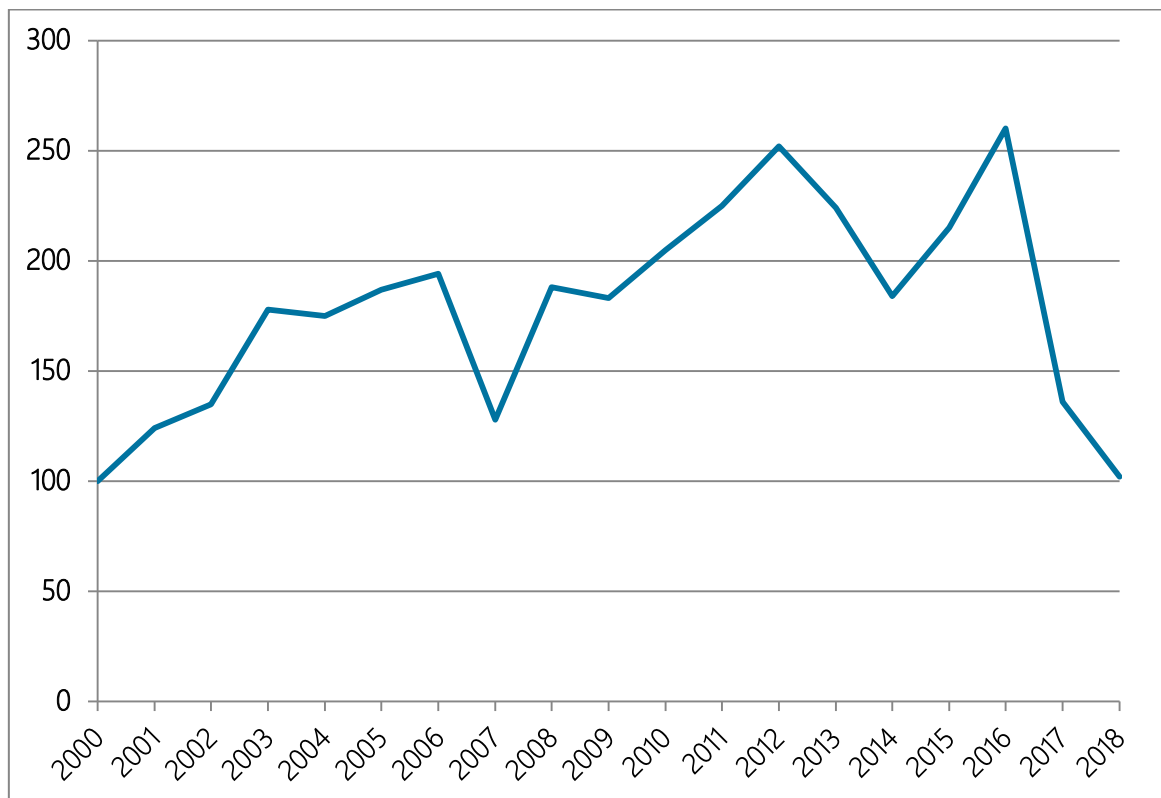
	Extern	Extern	Extern	Extern
	rendement na	rendement na	rendement na	rendement na
	1 jaar	5 jaar	10 jaar	15 jaar
Totaal	97%	90%	88%	85%

5.7 Buitenlandse instroom

In de aanbodenquête gaf 19% van de respondenten aan de opleiding in het buitenland te hebben gevolgd (N=2.046). Van deze groep geeft 87,6% aan werkzaam te zijn in Nederland en is 50,5% vrouw.

Om te bepalen hoe historisch de buitenlandse instroom zich heeft ontwikkeld, is gebruik gemaakt van cijfers van het CIBG. In het BIG-register wordt bijgehouden in welk land men het diploma heeft behaald waarmee men toegang krijgt tot de Nederlandse arbeidsmarkt. De historische trend vanaf 2000 wordt getoond in Figuur 5.2

Figuur 5.2 Aantal nieuw geregistreerde tandartsen met een buitenlands diploma, 2000-2018

Na een langzame stijging tussen 2000 en 2017, met een enkele 'dip' in 2007 en 2014, wordt een duidelijke daling ingezet na 2017. De verklaring hiervoor is waarschijnlijk de aangescherpte taaltoets die voor (tand)artsen per 1-1-2017 is ingevoerd. Nadere analyse leert dat de daling vanaf 2017 vrijwel volledig door afnemende instroom van tandartsen uit Zuid-Europa wordt veroorzaakt (Spanje, Portugal en Griekenland). Mogelijk speelt ook een rol dat in deze landen de eigen economie en arbeidsmarkt weer aantrekt.

6 Aanvullende aanbodgegevens tandartsen

In dit hoofdstuk bespreken we de overige resultaten met betrekking tot het aanbod aan en de verrichtingen van tandartsen. De volgende vragen staan hierbij centraal:

- Wat is de verhouding patiëntgebonden en niet patiëntgebonden uren van tandartsen anno 2019?
- En wat is de aard van het werkverband van tandartsen anno 2019?
- Wat is de disciplinemix van de organisaties waarin tandartsen werkzaam zijn?

6.1 Verhouding patiënt-/niet-patiëntgebonden uren

Hiervoor is de vraag gesteld hoeveel uren men aan de volgende activiteiten besteedt:

- a) Declarabele tandheelkundige werkzaamheden (stoeluren), patiëntenzorg
- b) Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (boekhouding, overleg en vergaderingen, inkoop, tandtechnisch werk, personeelszaken, beheer computersysteem e.d.)
- c) Bijwonen van bij- en nascholingscursussen, klinische avonden, vergaderingen wetenschappelijke verenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, participeren in IQual, in een studiegroep en/of Onderlinge Visitatie e.d.
- d) Het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs.

Van de 39 uur die gemiddeld gewerkt wordt besteden tandartsen gemiddeld 76% aan patiëntgebonden uren. Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden nemen 14,2% in beslag en aan nascholing, vergaderingen, het bijhouden van literatuur e.d. wordt 4,3% van de tijd besteed. Als laatste geeft men aan gemiddeld 4,3% van de 39 uur aan het doen van onderzoek en geven van onderwijs te besteden.

In 2012 is ook een vraag gesteld naar de tijdsbesteding van tandartsen, waarbij men aangaf 76% van de werktijd aan declarabele werkzaamheden te besteden, 13% aan niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden, 5% aan het bijwonen van bij- en nascholingscursussen, vergaderingen van vakverenigingen en congressen, 3% aan onderlinge visitatie en het participeren in studiegroepen en dergelijke, en 5% aan het lezen van vakliteratuur. Net als voor de mondhygiënisten geldt dat de vraag in 2012 anders gesteld is dan in het huidige onderzoek (namelijk door de respondenten zelf een inschatting te laten geven van het aandeel als percentage dat aan bepaalde activiteiten besteed wordt). Daarom is het niet mogelijk harde conclusies te trekken over de verschillen tussen 2012 en 2019, maar het is wel opvallend dat het aandeel declarabele werkzaamheden hetzelfde is gebleven.

Tabel 6.1 Tijdsbesteding tandartsen naar activiteit op basis van aantal gewerkte uren

	%
Aandeel patiëntgebonden uren	76,0%
Aandeel niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden	14,2%
Aandeel nascholing, vergaderingen, bijhouden van literatuur etc.	5,5%
Aandeel doen van onderzoek of geven van onderwijs	4,3%
Gemiddeld aantal gewerkte uren	39,0
N	9.697

6.2 Aard van het werkverband

De ruime meerderheid van de tandartsen (86%) werkt in slechts 1 type praktijk. Ongeveer 12 procent zegt in twee soorten praktijken te werken en 1 procent in drie soorten. Ruim 94% van de tandartsen heeft aangegeven in een tandartspraktijk te werken, door 8,3% is de optie 'Onderwijs' aangevinkt en 5,2% heeft gekozen voor een instelling. De tandartsen die de categorie 'anders, namelijk' hebben aangegeven werken bijvoorbeeld in verpleeghuizen, het onderzoek, een CBT (Centrum voor Bijzondere Tandheelkunde) etc.

Tabel 6.2 Type praktijk waarin tandartsen werken (meerdere antwoorden mogelijk)

	%
Tandartspraktijk	94,2%
Instelling	5,2%
Onderwijs	8,3%
Anders	6,8%

Binnen de settings waarin tandartsen werken kon men aangeven in waarvoor dienstverband men daar werkzaam is. Het vaakst gekozen is tandarts-praktijkeigenaar (53,7%), gevolgd door het werken als ZZP'er (39,3%), werken in loondienst (15,2%), tandarts-medewerker als 'niet-investerend partner' (variant-maat) (3,6%) en waarnemer (1,3%). Hierbij geldt dat mensen meer dan één antwoord konden geven en de som komt dan ook uit op 114,8%.

Tabel 6.3 Huidig dienstverband tandartsen (meerdere antwoorden mogelijk)

	%
Tandarts-Praktijkeigenaar	53,7%
Tandarts-medewerker als 'niet-investerend partner' (variant-maat)	3,6%
In loondienst	15,2%
Als ZZP-er (tandarts-medewerker via 'overeenkomst van opdracht voor bepaalde termijn')	39,3%
Als waarnemer (tandarts-waarnemer ter tijdelijke vervanging in de praktijk van iemand anders)	1,3%
Anders, namelijk	1,7%

6.3 Samenwerkingsverbanden van tandartsen

Om een beeld te vormen over het type disciplines in een tandartspraktijk, is de vraag gesteld hoeveel personen er per functie thans werkzaam zijn in de praktijk waar men behandelend werkzaam is. Ook heeft men aangegeven hoeveel uur zij per functie gezamenlijk werken. In een gemiddelde praktijk is zo'n 1,8 tandarts werkzaam, ongeveer evenveel preventieassistenten, en twee keer zoveel

tandartsassistenten. Deze verhoudingen zien we ook terug in het aantal uren dat zij gezamenlijk in de praktijk werken. Gemiddeld is er in de praktijk ook één mondhygiënist werkzaam, en een ‘halve’ praktijkmanager. De andere disciplines komen veel minder voor.

Praktijkhoudende tandartsen geven in de enquête aan dat hun praktijk gemiddeld uit ruim 4.200 patiënten bestaat.

Tabel 6.4 Gemiddeld aantal personen werkzaam in de tandartspraktijk, hoeveel uur zij gezamenlijk en per persoon werken, zoals aangegeven door praktijkhoudende tandartsen, naar discipline

<i>Discipline</i>	Gemiddeld aantal personen werkzaam in de praktijk	Gemiddeld aantal uur per week dat zij in de praktijk werken	Gemiddeld aantal uur per week dat men per persoon in de praktijk werkt
Tandartsen (exclusief uzelf)	1,79	44,40	24,80
Tandartsassistenten	3,26	79,88	24,50
Preventieassistenten	1,73	40,07	23,16
Mondhygiënisten	1,08	22,37	20,71
Praktijkmanager ⁶	0,42	10,24	24,38
Tandtechnici	0,10	3,44	34,40
Tandprothetici	0,09	1,40	15,56
Andere personen, namelijk: _____	0,35	6,85	19,57

⁶ In de enquête hier hierbij aangegeven: “Hierbij wordt iemand bedoeld die specifiek in de praktijk werkt voor het managen van de praktijk. Deze persoon maakt bijvoorbeeld ook geen stoeluren.”.

7 Samenvatting en conclusie

Eind 2019 brengt het Capaciteitsorgaan een instroomadvies aan het Ministerie van VWS uit over het aantal opleidingsplaatsen voor de opleiding tot tandarts en mondhygiënist. Ten behoeve hiervan is dit onderzoek uitgevoerd, waarvoor steekproeven van tandartsen en mondhygiënisten met een vragenlijst zijn benaderd. Leden van NVM-mondhygiënisten zijn benaderd met een online enquête, waarop 36% heeft gereageerd. Om mondhygiënisten in beeld te krijgen die geen lid zijn van de beroepsvereniging is een e-mail gestuurd met de vraag of men zich wilde aanmelden voor deze enquête, waarop 11% van deze groep de enquête heeft ingevuld. Van de leden die zich niet hebben opgegeven voor de enquête was uiteindelijk alsnog 36% bereid te reageren op een e-mail met één vraag over de werkzaamheid. In totaal hebben 1.118 personen gereageerd op de initiële enquête en ruim 380 op de e-mail. Tandartsen zijn benaderd via twee geselecteerde steekproeven uit de bestanden van de KNMT en ANT. Er zijn in totaal 2.006 personen aangeschreven, waarvan 32% heeft gerespondeerd. In de volgende paragrafen vatten we de belangrijkste resultaten op de gestelde onderzoeksvragen samen.

7.1 Het huidige en toekomstige aanbod aan tandartsen en mondhygiënisten

De primaire doelstelling van dit onderzoek was het in beeld brengen van het arbeidsaanbod aan tandartsen en mondhygiënisten in Nederland, en deze tevens te vergelijken met de bevindingen uit het aanbodonderzoek dat het Nivel voor het Capaciteitsorgaan uitvoerde uit 2012. Tabel 7.1 toont de belangrijkste bevindingen over het huidige arbeidsaanbod, in vergelijking met de aanbodparameters die voortkwamen uit het aanbod-onderzoek in 2012 (zie Capaciteitsorgaan, 2013). Te zien is dat:

- beide beroepsgroepen in omvang zijn toegenomen,
- de groep tandartsen uit een groter aandeel vrouwen bestaat dan in 2012/2013,
- bij mondhygiënisten is het aandeel mannen iets toegenomen,
- zowel mannelijke als vrouwelijke tandartsen werken een hoger aantal FTE dan in 2012/2013,
- onder de mondhygiënisten is het aantal FTE alleen voor vrouwen toegenomen, terwijl dat van mannen juist iets is afgenomen,
- de uitstroom voor tandartsen is na 5, 10 en 15 jaar iets hoger dan in 2012/2013, en na 20 jaar iets lager,
- voor mondhygiënisten is de uitstroom voor alle jaren hoger, wat duidt op vergrijzing van de beroepsgroep.

Tabel 7.1 Samenvatting resultaten arbeidsaanbod tandartsen en mondhygiënisten naar aanbod-parameter

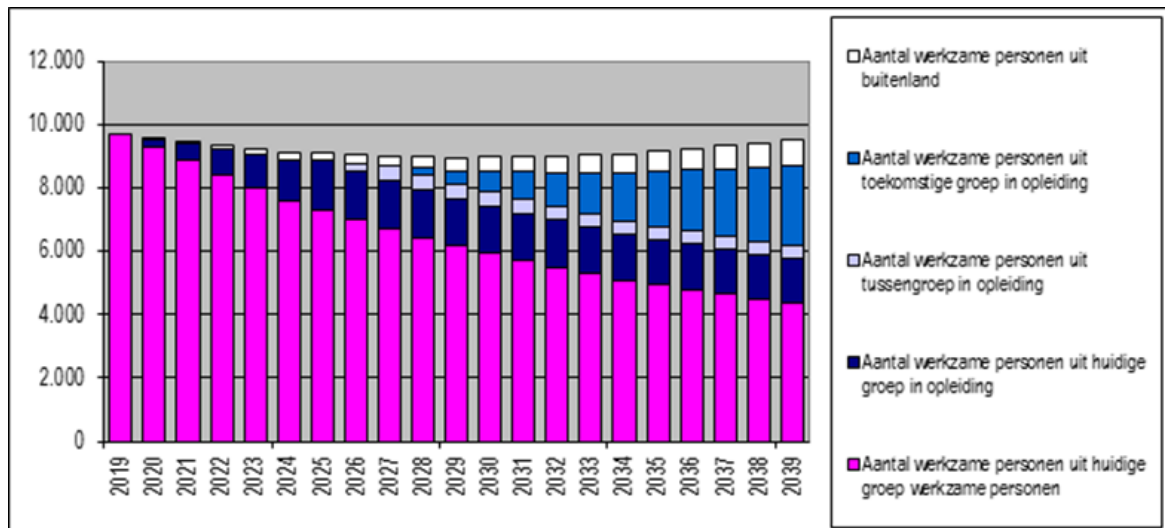
Aanbod-parameter	Tandartsen		Mondhygiënisten	
	2013*	2019	2013*	2019
Aantal werkzaam	8.854	9.697	3.216	3.569
FTE mannen	0,88	0,91	0,96	0,91
FTE vrouwen	0,75	0,82	0,71	0,76
% vrouwen	34%	40,5%	97%	95%
Uitstroom				
na 5 jaar	13%	21,9%	6%	11,5%
na 10 jaar	28%	36,5%	16%	20,9%
na 15 jaar	47%	47,7%	26%	31,7%
na 20 jaar	60%	55,2%	41%	44,6%
Extern rendement				

na 1 jaar	97%	97%	79%	79%
na 5 jaar	90%	90%	84%	88%
na 10 jaar	88%	88%	74%	85%
na 15 jaar	85%	85%	74%	76%

*: Bron: Capaciteitsplan 2013.

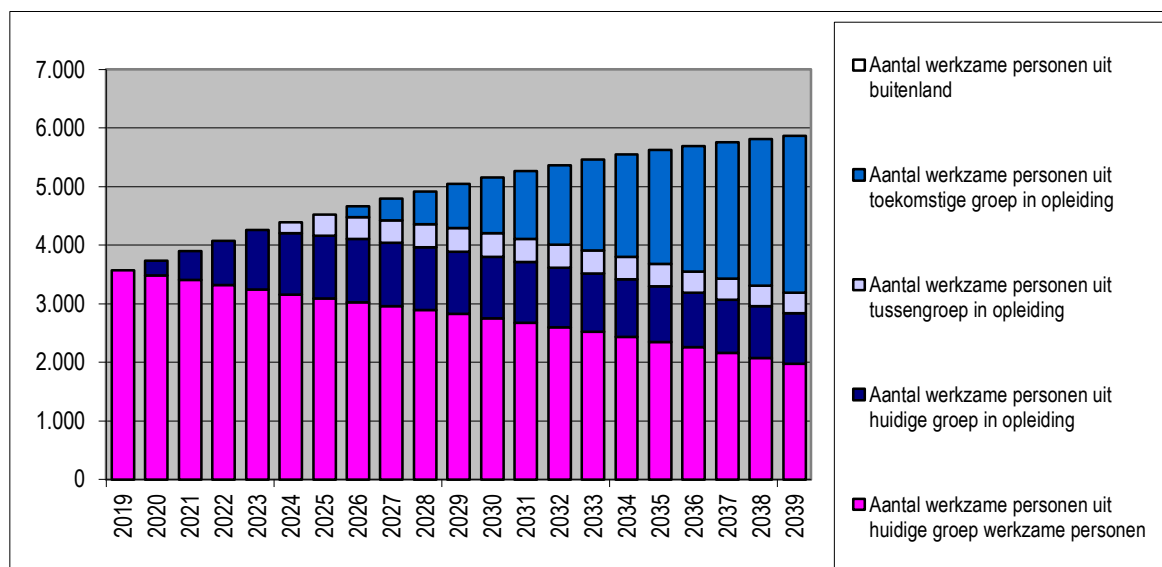
Figuur 7.1 toont vervolgens de ontwikkeling van het beschikbare aanbod van werkzame tandartsen vanaf 2019, zoals doorgerekend met het capaciteitsramingsmodel en op basis van de hiervoor gepresenteerde parameters. Hierin is uitgegaan van de huidige opleidingsinstroom van 275 personen per jaar. Van de groep van 9.697 tandartsen die nu werkzaam zijn, zijn er naar verwachting in 2029 nog 6.157 werkzaam en in 2039 nog 4.353. Bij een gelijkblijvende instroom uit de opleiding van 275 per jaar en uitgaande van een buitenlandse instroom van 68 personen per jaar (net als in 2013), wordt deze groep aangevuld tot 8.942 in 2029, en tot 9.511 in 2039. De totale groep werkzame tandartsen zal dus in de komende 20 jaar door in- en uitstroom licht afnemen.

Figuur 7.1 Beschikbaar arbeidsaanbod aan tandartsen in personen (geschat voor 2019 t/m 2039)

Figuur 7.2 toont de projectie voor de mondhygiënisten, waarvoor geldt dat van de in 2019 werkzame personen (3.569) er in 2029 naar schatting nog 2.826 personen werkzaam zullen zijn, en in 2039 nog 1.978 personen. Met een gelijkblijvende instroom in de opleiding van 306 personen per jaar zal deze uitval ruimschoots gecompenseerd worden, en zal de totale groep sterk in omvang toenemen. In 2029 zullen er naar verwachting 5.049 mondhygiënisten werkzaam zijn en in 2039 nog ruim 800 meer, namelijk 5.873 personen.

Figuur 7.2 Beschikbaar arbeidsaanbod aan mondhygiënisten in personen (geschat voor 2019 t/m 2039)

7.2 Aanvullende aanbodgegevens voor tandartsen en mondhygiënisten

Een tweede doelstelling van dit onderzoek was om extra informatie te verzamelen over de tijdsbesteding en het type dienstverband van tandartsen en mondhygiënisten, en de disciplinemix van hun praktijken.

Patiëntgebonden en niet-patiëntgebonden uren

Mondhygiënisten werkten medio 2019 gemiddeld 32 uur en tandartsen 39 uur. Zowel tandartsen als mondhygiënisten besteden ruim driekwart van deze werktijd aan de patiënt (respectievelijk 79% en 76%). Daarna gaan de meeste uren naar werkzaamheden die te maken hebben met het hebben van een praktijk (14% voor tandartsen en 12% voor mondhygiënisten). Nascholing, vergaderingen, vakliteratuur en het doen van onderzoek of geven van onderwijs nemen gezamenlijk de overige bijna 10% in beslag. De relatieve verdeling van de werktijd over deze verschillende soorten activiteiten lijkt voor tandartsen en mondhygiënisten dus erg op elkaar.

Type werkplek en dienstverband

Voor tandartsen geldt dat ze voornamelijk werkzaam zijn in tandartspraktijken en voor mondhygiënisten in mondhygiënepraktijken. Kleinere groepen zijn werkzaam in het onderwijs, een instelling of specifieke sectoren zoals de ouderenzorg of gehandicaptenzorg. Wat betreft het dienstverband vonden we dat de meeste mondhygiënisten in loondienst werkzaam zijn (55,2%), en de meeste tandartsen aangeven (mede-)praktijkeigenaar te zijn (53,7%).

Praktijkenmerken

Mondhygiënepraktijken zijn, zoals opgegeven door praktijkhoudende mondhygiënisten, gemiddeld kleiner dan die van tandartsen. Mondhygiënepraktijken hebben gemiddeld bijna 1.700 cliënten, tandartspraktijken gemiddeld 4.200 patiënten. Praktijkhoudende mondhygiënisten geven aan dat er in hun praktijk voornamelijk mondhygiënisten, tandartsen en tandartsassistenten werkzaam zijn. Andere groepen zoals preventieassistenten, praktijkmanagers, tandtechnici en tandprotheticen komen minder voor. Voor tandartspraktijken geldt ongeveer hetzelfde, behalve dat praktijkhoudende tandartsen vaker noemen dat er ook preventieassistenten in hun praktijk werken.

7.3 Conclusie

Met dit onderzoek is een actueel beeld verkregen van het aanbod van tandartsen en mondhygiënisten anno 2019 in Nederland. De basis vormde een aanbodenquête onder de beroepsgroep, waarop goed gerespondeerd is en die goed aangevuld/gevalideerd kon worden door secundaire bronnen. Ook kon op basis van de enquêtegegevens bepaald worden hoe de capaciteit aan tandartsen en mondhygiënisten zich in de komende 10 en 20 jaar door in- en uitstroom zal ontwikkelen. De cijfers die beschreven zijn in tabel 7.1 zijn door het Capaciteitsorgaan overgenomen ten behoeve van het ramingsadvies dat eind dit 2019 uitkomt. Daarmee is het belangrijkste doel van dit onderzoek, namelijk het vaststellen van actuele aanbodparameters voor het Capaciteitsplan Eerstelijns Mondzorg, gerealiseerd.

De hier als ‘aanvullende gegevens’ benoemde resultaten, kunnen worden meegenomen als achtergrondinformatie en contextfactoren die mede de capaciteit van tandartsen en mondhygiënisten (zullen) bepalen. Deze zijn van belang het monitoren voor de arbeidsmarkt van tandartsen en mondhygiënisten in het algemeen, en de toekomstige ramingen van het Capaciteitsorgaan in het bijzonder.

Referenties

Capaciteitsorgaan (2010). Capaciteitsplan 2010: Deelrapport 3 Advies Mondzorg. Utrecht: Capaciteitsorgaan.

Capaciteitsorgaan (2013). Capaciteitsplan 2013: Deelrapport 3 Beroepen Mondzorg: Tandartsen, mondhygiënisten, kaakchirurgen en orthodontisten. Utrecht: Capaciteitsorgaan.

Capaciteitsorgaan (2019). Tussentijds advies over jaarlijkse instroom tandartsen.

<https://capaciteitsorgaan.nl/tussentijds-advies-over-jaarlijkse-instroom-tandartsen-311-in-plaats-van-240/>.

Bijlage A – Vragenlijst mondhygiënist

Enquête Capaciteitsraming Mondhygiënist 2019

1. Wat is uw geslacht?

gesl

- Man
- Vrouw

2. Wat is uw geboortjaar?

gebjr

3. Welke van onderstaande opleiding(en) tot mondhygiënist heeft u gevolgd en, in welk jaar heeft u deze afgerond? Wanneer u niet precies weet in welk jaar u de opleiding heeft afgerond, wilt u dan een schatting geven. *U kunt meerdere antwoorden aangeven.*

v03

- Vierjarige opleiding, afgerond in: (jaartal)_____
- Driejarige opleiding, afgerond in: (jaartal)_____
- Tweejarige opleiding, afgerond in: (jaartal)_____
- Upgrading tot bachelor mondzorgkunde, afgerond in: (jaartal)_____
- Opleiding Kindertandverzorging, afgerond in: (jaartal)_____
- Opleiding Mondverzorging voor volwassenen, afgerond in: (jaartal)_____
- Bijscholing in het prepareren/restaureren van primaire cariës, afgerond in: (jaartal)_____

4. In welk(e) register(s) bent u momenteel opgenomen? *U kunt meerdere antwoorden aangeven*

v04

- Kwaliteitsregister Mondhygiënist
- DiplomaRegister Mondhygiënist
- Ik ben in geen register opgenomen
- Anders, namelijk: _____

5. Bent u lid van NVM-mondhygiënist?

v05

- Ja
- Nee

6. Bent u momenteel werkzaam als mondhygiënist en zo ja, werkt u in Nederland of in het buitenland? v06

- Nee, ik ben momenteel niet werkzaam als mondhygiënist
 - Ja, ik ben momenteel werkzaam als mondhygiënist in Nederland
 - Ja, ik ben momenteel werkzaam als mondhygiënist in het buitenland
-

Sectie 2 INDIEN MOMENTEEL WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN MOMENTEEL WERKZAAM IN NEDERLAND:

7. Hoeveel uren cq. fte bent u momenteel werkzaam als mondhygiënist in Nederland? *Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing)*

Uur per week: v07uur

Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werk ik: v07fte
(bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen)

8. U heeft aangegeven in totaal **{{v07uur}}** uur per week te werken. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uren u hiervan aan de volgende activiteiten besteedt? v08

	Uren
a) Declarabele werkzaamheden (stoeluren), patiëntenzorg	_____
b) Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (boekhouding, overleg en vergaderingen, inkoop, tandtechnisch werk, personeelszaken, beheer computersysteem e.d.)	_____
c) Bijwonen van bij- en nascholingscursussen, vergaderingen wetenschappelijke/vakverenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, deelname ICO groepen e.d.	_____
d) Het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs	_____

9. In wat voor setting(s) bent u momenteel werkzaam als behandelend mondhygiënist? *U kunt meerdere antwoorden aangeven*

v09

- Algemene mondzorg/tandartspraktijk
 - Mondhygiënepraktijk
 - Ziekenhuis
 - Gehandicaptenzorg
 - Ouderenzorg
 - GGD
 - Orthodontiepraktijk
 - Parodontologiepraktijk
 - Implantologiepraktijk
 - Jeugd tandverzorging
 - Onderwijs HBO
 - Onderwijs MBO
 - Anders, namelijk: _____
-

10. Op welke wijze bent u hier momenteel werkzaam? *U kunt meerdere antwoorden aangeven*

v10

- Praktijkeigenaar of mede-praktijkeigenaar
 - In loondienst
 - Via overeenkomst van opdracht (ZZP) (als praktijkmedewerker of waarnemer)
 - Anders, namelijk: _____
-

11. In wat voor dienstverband bent u hier momenteel werkzaam en hoeveel uur werkt u in elke setting? Geef voor iedere setting die u in vraag 9 heeft aangekruist een werkverband en het aantal uur aan. In totaal heeft u aangegeven {{v07uur}} uur te werken. Verdeel dit over de verschillende settings

Dienstverband

U kunt meerdere antwoorden aangeven per setting. **vr11werk**

	Praktijkeigenaar of mede- praktijkeigenaar	In loondienst	Via overeenkomst van opdracht (ZZP)(als praktijkmedewerker of waarnemer)	Anders namelijk:
Algemene mondzorg/tandartspraktijk ¹⁾	☐	☐	☐	_____
Mondhygiënepraktijk ²⁾	☐	☐	☐	_____
Ziekenhuis ³⁾	☐	☐	☐	_____
Gehandicaptenzorg ⁴⁾	☐	☐	☐	_____
Ouderenzorg ⁵⁾	☐	☐	☐	_____
GGD ⁶⁾	☐	☐	☐	_____
Orthodontiepraktijk ⁷⁾	☐	☐	☐	_____
Parodontologiepraktijk ⁸⁾	☐	☐	☐	_____
Implantologiepraktijk ⁹⁾	☐	☐	☐	_____
Jeugd tandverzorging ¹⁰⁾	☐	☐	☐	_____
Onderwijs HBO ¹¹⁾	☐	☐	☐	_____
Onderwijs MBO ¹²⁾	☐	☐	☐	_____
{{v09_13_text}} ¹³⁾	☐	☐	☐	_____

In totaal heeft u aangegeven {{v07uur}} uur te werken. Verdeel dit over de verschillende settings	
Algemene mondzorg/tandartspraktijk ¹⁴⁾	_____
Mondhygiënepraktijk ¹⁵⁾	_____
Ziekenhuis ¹⁶⁾	_____
Gehandicaptenzorg ¹⁷⁾	_____
Ouderenzorg ¹⁸⁾	_____
GGD ¹⁹⁾	_____
Orthodontiepraktijk ²⁰⁾	_____
Parodontologiepraktijk ²¹⁾	_____
Implantologiepraktijk ²²⁾	_____
Jeugdandverzorging ²³⁾	_____
Onderwijs HBO ²⁴⁾	_____
Onderwijs MBO ²⁵⁾	_____
{{v09_13_text}} ²⁶⁾	_____

12. Wilt u hieronder aangeven hoeveel personen er per functie, naast uzelf, thans werkzaam zijn in de praktijk waar u behandelend werkzaam bent? Wilt u hierbij ook aangeven hoeveel uur zij per functie gezamenlijk werken?

Bijvoorbeeld: wanneer er twee tandartsassistenten in uw praktijk werkzaam zijn, waarvan de één 16 en de ander 24 uur werkt, vult u bij het aantal personen '2' en bij het aantal uur '40'. v12

	Aantal personen	Aantal uur dat zij gezamenlijk werken
a) Tandartsen	_____	_____
b) Tandartsassistenten	_____	_____
c) Preventieassistenten	_____	_____
d) Mondhygiënisten (exclusief uzelf)	_____	_____
e) Praktijkmanager (<i>hier wordt iemand bedoeld die specifiek in de praktijk werkt voor het managen van de praktijk. Deze persoon maakt bijvoorbeeld ook geen stoeluren.</i>)	_____	_____
f) Tandtechnici	_____	_____
g) Tandprothetici	_____	_____
h) Andere personen, namelijk: _____	_____	_____

13. Hoeveel actieve cliënten staan momenteel bij uw praktijk ingeschreven? v13

En kunt u aangeven of uw laatste nieuwe cliënt op eigen initiatief bij u is gekomen voor behandeling? v13ini

- Ja, op eigen initiatief bij mijn praktijk gekomen
- Nee, niet op eigen initiatief bij mijn praktijk gekomen
- Weet niet

14. Wat zijn de eerste twee cijfers van de postcode van uw werklocatie? Als u op meer werklocaties werkzaam bent, vult u deze vraag dan in voor de werklocatie waar u gemiddeld genomen de meeste uren per week werkzaam bent. v14

15. Denkt u over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als mondhygiënist? v15

- Nee, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk niet meer werkzaam als mondhygiënist in Nederland
- Ja, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk werkzaam als mondhygiënist in Nederland

Sectie 3 INDIEN OVER 5 JAAR NOG STEEDS WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN OVER 5 JAAR NOG STEEDS WERKZAAM IN NEDERLAND:

16. Hoeveel fte cq. uren verwacht u over 5 jaar werkzaam te zijn als mondhygiënist? *Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing).*

Uur per week: v16uur

Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werk ik dan: v16fte
(bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen of 10 dagdelen per week)

17. Tot welke leeftijd (ongeveer) denkt u uiteindelijk in Nederland te werken als mondhygiënist? v17

Sectie 4 INDIEN OVER 5 JAAR NIET MEER WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN OVER 5 JAAR NIET MEER WERKZAAM IN NEDERLAND:

18. In welk jaar verwacht u (ongeveer) in Nederland te stoppen met werken als mondhygiënist? v18

19. Verwacht u binnen 5 jaar tijdelijk of permanent te stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland? v19

- Ik ga tijdelijk stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland
- Ik ga permanent stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland

20. Waarom verwacht u binnen 5 jaar tijdelijk of permanent te stoppen met werken als mondhygiënist in Nederland?

v20

- Pensioen
 - Werk in het buitenland
 - Ander werk in Nederland
 - Zwangerschap/ouderschap
 - Ziekte/arbeidsongeschiktheid
 - Volgen van een opleiding
 - Anders, namelijk: _____
-

Sectie 5 INDIEN NU NIET WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN NU NIET WERKZAAM IN NEDERLAND:

21. Bent u ooit werkzaam geweest als mondhygiënist in Nederland? v21

- Nee, ik ben nooit werkzaam geweest als mondhygiënist in Nederland
- Ja, ik ben ooit werkzaam geweest als mondhygiënist in Nederland

22. In welke periode werkte u het langst als mondhygiënist in Nederland? v22

Van (jaar)	Tot (jaar)
_____	_____

23. In wat voor soort setting was u toen werkzaam als mondhygiënist in Nederland? *U kunt meerdere antwoorden aangeven* v23

- Algemene praktijk
- Mondhygiënepraktijk
- Ziekenhuis
- Gehandicaptenzorg
- Ouderenzorg
- GGD
- Orthodontiepraktijk
- Parodontologiepraktijk
- Implantologiepraktijk
- Jeugd tandverzorging
- Onderwijs HBO
- Onderwijs MBO
- Anders, namelijk: _____

23b. Op welke wijze was u hier werkzaam? *U kunt meerdere antwoorden aangeven* v23b

- Praktijkeigenaar of mede-praktijkeigenaar
- In loondienst
- Via overeenkomst van opdracht (ZZP) (als praktijkmedewerker of waarnemer)
- Anders, namelijk: _____

geweest als mondhygiënist in Nederland

Is geselecteerd

24. Hoeveel uren cq. fte was u toen ongeveer werkzaam als mondhygiënist in Nederland?
Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing).

Uur per week:

v24uur

Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werkte ik:
(bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen of 10 dagdelen per week)

v24fte

25. Waarom werkt u momenteel niet als mondhygiënist in Nederland?

v25

- Ik ben gepensioneerd
- Ik werk in het buitenland
- Ander werk in Nederland
- Vanwege zwangerschap/ouderschap
- Vanwege ziekte/arbeidsongeschiktheid
- Vanwege het volgen van een opleiding
- Anders, namelijk: _____

26. Denkt u later (weer) te beginnen met werken als mondhygiënist in Nederland?

v26

- Nee, zeker niet
- Misschien
- Ja, zeker wel

Sectie 6 EINDE

27. Dit is de laatste vraag van deze vragenlijst. Hieronder kunt u eventuele opmerkingen kwijt:

opm

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Door op 'antwoorden versturen' te klikken worden uw antwoorden verzonden.

Hartelijk dank, uw antwoorden zijn succesvol opgeslagen.

Bijlage B – Vragenlijst tandartsen

Enquête Capaciteitsberaming Tandartsen 2019

Sectie 1

Enquête Capaciteitsberaming Tandartsen 2019

1. Wat is uw geslacht?

gesl

- Man
- Vrouw

2. Wat is uw geboortejaar?

gebjr

3. Klopt het dat u (ooit) BIG-geregistreerd bent als tandarts in Nederland?

v03

- Nee
- Ja, ik ben ooit BIG-geregistreerd als tandarts in Nederland

3b. In *welk jaar* bent u als tandarts in Nederland BIG-geregistreerd?

v03b

4a. Heeft u de opleiding tot tandarts in Nederland of in het buitenland gevolgd?

v04a

- In Nederland
- In het buitenland

4b. Bent u lid van de KNMT?

v04b

- Ja
- Nee

4c. Bent u lid van de ANT?

v04c

- Ja
- Nee

5. Bent u momenteel werkzaam als tandarts en zo ja, werkt u in Nederland of in het buitenland?

v05

- Nee, ik ben momenteel niet werkzaam als tandarts
- Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in Nederland
- Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in Nederland én in het buitenland
- Ja, ik ben momenteel werkzaam als tandarts in het buitenland

Sectie 2 INDIEN MOMENTEEL WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN MOMENTEEL WERKZAAM IN NEDERLAND:

6. Hoeveel uren cq. fte bent u momenteel werkzaam als tandarts in Nederland? *Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief (spoed)diensten.*

Uur per week:

v06uur

Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werk ik:

(bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen of 10 dagdelen per week)

v06fte

7. U heeft aangegeven in totaal **{{v06uur}}** uur per week te werken. Wilt u hieronder aangeven hoeveel uren u hiervan aan de volgende activiteiten besteedt?

v07

	Uren
a) Declarabele tandheelkundige werkzaamheden (stoeluren), patiëntenzorg	_____
b) Niet-declarabele bedrijfsmatige werkzaamheden (boekhouding, overleg en vergaderingen, inkoop, tandtechnisch werk, personeelszaken, beheer computersysteem e.d.)	_____
c) Bijwonen van bij- en nascholingscursussen, klinische avonden, vergaderingen wetenschappelijke verenigingen, congressen, bijhouden vakliteratuur, participeren in IQual, in een studiegroep en/of Onderlinge Visitatie e.d.	_____
d) Het doen van onderzoek of zelf geven van onderwijs.	_____

8. Verleent u tandheelkundige zorg in avond- en/of weekenddiensten en zo ja, hoeveel dagen per jaar doet u dit ongeveer?

v08

- Ja (graag aantal dagen per jaar invullen): _____
- Nee

9. In wat voor setting(s) bent u momenteel werkzaam als tandarts? *U kunt meerdere antwoorden aangeven*

v09

- Tandartspraktijk
 - Instelling
 - Onderwijs
 - Anders, namelijk: _____
- _____

10. Op welke wijze bent u hier momenteel fiscaal werkzaam? *U kunt meerdere antwoorden aangeven*

v10

- Tandarts-praktijkhouder
 - Tandarts-medewerker als 'niet-investerend partner' (variant-maat)
 - In loondienst
 - Als ZZP-er (tandarts-medewerker via 'overeenkomst van opdracht voor bepaalde termijn')
 - Als waarnemer (tandarts-waarnemer ter tijdelijke vervanging in de praktijk van iemand anders)
 - Anders, namelijk: _____
- _____

11. Op welke wijze bent u in elke setting momenteel fiscaal werkzaam en hoeveel uur werkt u in elke setting? Geef voor iedere setting die u in vraag 9 heeft aangekruist een werkverband en het aantal uur aan. In totaal heeft u aangegeven [antwoord vraag 6] uur te werken. Verdeel dit over de verschillende settings

Werkverband

U kunt meerdere antwoorden aankruisen per setting

vr11werk

	Tandarts- praktijkhoud er	Tandarts- medewerker als 'nietinvestere nd partner' - (variant-maat)	In loondienst	Als ZZP-er (tandarts- medewerker via 'overeenkom st van opdracht voor bepaalde termijn')	Als waarnemer (tandarts- waarnemer ter tijdelijke vervanging in de praktijk van iemand anders)	Anders, namelij k:
Tandartspraktijk ¹⁾	☐	☐	☐	☐	☐	_____
Instelling ²⁾	☐	☐	☐	☐	☐	_____
Onderwijs ³⁾	☐	☐	☐	☐	☐	_____
{{v09_4_text}} ⁴⁾	☐	☐	☐	☐	☐	_____

Aantal uur

v11uur

In totaal heeft u aangegeven {{v06uur}} uur te werken. Verdeel dit over de verschillende settings.

Tandartspraktijk ⁵⁾	_____
Instelling ⁶⁾	_____
Onderwijs ⁷⁾	_____
{{v09_4_text}} ⁸⁾	_____

12a. Wilt u hieronder aangeven hoeveel personen er per functie, naast uzelf, thans werkzaam zijn in de praktijk waar u behandelend werkzaam bent? Wilt u hierbij ook aangeven hoeveel uur zij per functie gezamenlijk werken?

Bijvoorbeeld: wanneer er twee tandartsassistenten in uw praktijk werkzaam zijn, waarvan de één 16 en de ander 24 uur werkt, vult u bij het aantal personen '2' en bij het aantal uur '40'. v12a

	Aantal personen	Aantal uur dat zij gezamenlijk werken
a) Tandartsen (exclusief uzelf)	_____	_____
b) Tandartsassistenten	_____	_____
c) Preventieassistenten	_____	_____
e) Mondhygiënisten	_____	_____
f) Praktijkmanager (hier wordt iemand bedoeld die specifiek in de praktijk werkt voor het managen van de praktijk. Deze persoon maakt bijvoorbeeld ook geen stoeluren).	_____	_____

g) Tandtechnici	_____	_____
h) Tandprothetici	_____	_____
i) Andere personen, namelijk:	_____	_____

12b. Hoeveel patiënten staan momenteel bij uw praktijk ingeschreven? v12b

13. Wat zijn de eerste twee cijfers van de postcode van uw werklocatie? Als u op meer werklocaties werkzaam bent, vult u deze vraag dan in voor de werklocatie waar u gemiddeld genomen de meeste uren per week werkzaam bent.

v13

14. Denkt u over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als tandarts?

v14

- Nee, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk niet meer werkzaam als tandarts in Nederland
- Ja, ik ben over 5 jaar waarschijnlijk werkzaam als tandarts in Nederland

Sectie 3 INDIEN OVER 5 JAAR NOG STEEDS WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN OVER 5 JAAR NOG STEEDS WERKZAAM IN NEDERLAND:

15. Hoeveel fte cq, uren verwacht u over 5 jaar in Nederland werkzaam te zijn als tandarts? *Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief diensten.*

Uur per week:

v15uur

Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werk ik dan: v15fte
(bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen of 10 dagdelen per week)

16. Tot welke leeftijd (ongeveer) denkt u uiteindelijk in Nederland te werken als tandarts? **v16**

Sectie 4 INDIEN OVER 5 JAAR NIET MEER WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN OVER 5 JAAR NIET MEER WERKZAAM IN NEDERLAND:

17. In welk jaar verwacht u (ongeveer) in Nederland te stoppen met werken als tandarts? **v17**

18. Verwacht u binnen 5 jaar tijdelijk of permanent te stoppen met werken als tandarts in Nederland? **v18**

- Ik ga tijdelijk stoppen met werken als tandarts in Nederland
- Ik ga permanent stoppen met werken als tandarts in Nederland

19. Waarom verwacht u binnen 5 jaar tijdelijk of permanent te stoppen met werken als tandarts in Nederland? **v19**

- Pensioen
- Werk in het buitenland
- Ander werk in Nederland
- Zwangerschap/ouderschap
- Ziekte/arbeidsongeschiktheid
- Volgen van een opleiding
- Anders, namelijk: _____

Sectie 5 INDIEN NU NIET WERKZAAM IN NEDERLAND:

INDIEN NU NIET WERKZAAM IN NEDERLAND:

20. Bent u ooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland? **v20**

- Nee, ik ben nooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland
- Ja, ik ben ooit werkzaam geweest als tandarts in Nederland

21. In welke periode werkte u het langst als tandarts in Nederland? **v21**

Van (jaar)	Tot (jaar)
_____	_____

22. In wat voor setting was u toen werkzaam als tandarts? U kunt meerdere antwoorden aangeven **v22**

- Tandartspraktijk
- Instelling
- Onderwijs
- Anders, namelijk: _____

23. Op welke wijze was u hier fiscaal werkzaam? **v23**

- Tandarts-praktijkhouder
- Tandarts-medewerker als 'niet-investerend partner' (variant-maat)
- In loondienst
- Als ZZP-er (tandarts-medewerker via 'overeenkomst van opdracht voor bepaalde termijn')
- Als waarnemer (tandarts-waarnemer ter tijdelijke vervanging in de praktijk van iemand anders)
- Anders, namelijk: _____

24. Hoeveel uren cq. fte was u toen ongeveer werkzaam als tandarts in Nederland, exclusief diensten? Het gaat om uw totale werktijd, inclusief eventuele niet-patiëntgebonden activiteiten (zoals bedrijfsmatige werkzaamheden of nascholing), maar exclusief diensten.

Uur per week: v24uur

Uitgedrukt in fulltime equivalenten (fte) werkte ik:

(bijvoorbeeld 1,0 fte of 0,85 fte; fulltime of 1 fte is in principe 5 werkdagen of 10 dagdelen per week)

v24fte

25. Waarom werkt u momenteel niet als tandarts in Nederland?

v25

- Ik ben gepensioneerd
- Ik werk in het buitenland
- Ander werk in Nederland
- Vanwege zwangerschap/ouderschap
- Vanwege ziekte/arbeidsongeschiktheid
- Vanwege het volgen van een opleiding
- Anders, namelijk: _____

26. Denkt u later (weer) te beginnen met werken als tandarts in Nederland?

v26

- Nee, zeker niet
- Misschien
- Ja, zeker wel

Sectie 6

EINDE

27. Dit is de laatste vraag van deze vragenlijst. Hieronder kunt u eventuele opmerkingen kwijt:

opm

Hartelijk dank voor uw medewerking!

Door op 'antwoorden versturen' te klikken worden uw antwoorden verzonden.

Hartelijk dank, uw antwoorden zijn succesvol opgeslagen.

